

SCANDINAVIANSTUDY

KROK VPRED

Roman Hutira

Kompletný sprievodca štúdiom v zahraničí pre študentov, ich rodičov a učiteľov.

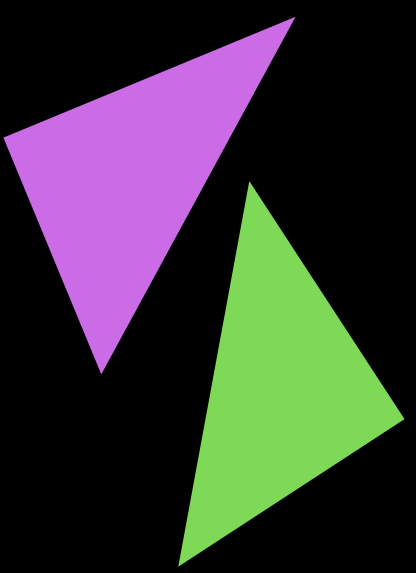
Chcem sa s vami podeliť s tým, čo som získal za dve dekády môjho života strávenými v zahraničí a následne mojim návratom domov. Ponúkam vám text, ktorý vám veľa vecí uľahčí a sprostredkuje na vlastnej koži zažité skúsenosti. Počnúc motiváciou vášho rozhodnutia, cez vaše možnosti, až po to, čo vás vlastne spolu ako študentov a rodičov čaká.

Odchádzal som ako chlapec s minimom financií a neexistujúcou angličtinou. Časť tohto obdobia som strávil prácou, časť cestovaním a časť štúdiom na univerzite v Dánsku. Po návrate domov som svoje skúsenosti zúročil pri zakladaní agentúry Scandinavian study, kde pomáhame študentom s rozhodnutím ísť do sveta a kde pomáhame s prijatím na zahraničné univerzity.

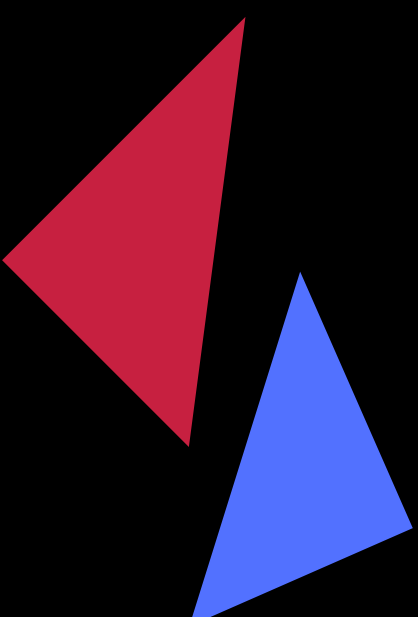
Verím, že táto knižka má šancu si nájsť miesto vo vašej domácej knižnici a že si v pravý čas nájde aj cestu do vašich rúk. Napríklad vtedy, keď sa pred rodičov postaví dcéra s rozhodnutím, že chce ísť študovať na univerzitu v zahraničí, alebo vtedy, keď syn príde za otcom s novinkou, že jeho spolužiak odchádza do zahraničia študovať a on by rád išiel s ním. Kniha príde vhod aj rodičom, keď si nebudú vedieť doma rady so svojim dorastom a potrebujú pár dobrých argumentov, ako ho na nejaké obdobie "upratať" či "prenastaviť".

Držím vám palce urobiť ten správny krok vpred! Prijemné čítanie priateľa.

ROMAN HUTIRA

KROK VPRERED

Krok vpred

KROK VPRED

- Roman Hutira -

**Kompletný sprievodca štúdiom v zahraničí
pre študentov, ich rodičov a učiteľov**

Obsah

Predslov	4
Foreword.....	7
Kapitola I Motivácia	10
Krok vpred.....	11
Prvýkrát si to vyžaduje odvahu	15
Nie je čas strácať čas.....	17
Investícia do vzdelania s najvyšším úrokom	20
Transformačný rituál.....	22
Keď sa lámu kosti, formuje sa charakter	26
Život v bubline.....	28
Aj mŕtva ryba pláva s prúdom.....	30
Ani rodičia nemajú stále pravdu	32
Kapitola II Fakty	35
Prečo nemá naše školstvo momentálne šancu držať krok so svetom?	36
Prečo štúdiom na univerzite v Čechách nič nevyriešite?.....	41
Prečo dám ruku do ohňa za univerzity v Británii?	44
Štúdium v Dánsku	47
Revolúcia v školstve: Fíni končia s vyučovaním predmetov	53
Najobľúbenejšie študijné odbory	55
Kapitola III Praktické rady	62
Odliv mozgov	63
Kultúrny šok - vedľajší účinok pobytu v zahraničí	65
Strašiak menom angličtina	68
Ako si zlepšiť šance na prijímacích pohovoroch?.....	70

Práca popri štúdiu.....	72
Voľný čas	74
Gap Year (Rok pauzy).....	76
Kapitola IV Rozhovor	78
Kapitol V Eseje.....	93
My Journey Abroad.....	94
Cultural Awareness	97
The Adventure Starts Here.....	103
The Journey You Never Knew You Had to Take (But Should)	106
Advantages of Studying Abroad	109
If You Have the Chance to Go Abroad, Do It.....	111

Predslov

Chcem sa s Vami podeliť s tým, čo som získal za dve dekády môjho života strávenými v zahraničí a následne mojim návratom domov. Ak sa rozhodujete, či do zahraničia vycestovať, ponúkam skúsenosti zažité na vlastnej koži. Počnúc základnou motiváciou Vášho rozhodnutia, cez Vaše možnosti, až po to, čo Vás spolu, ako rodinu čaká.

Odchádzal som ako chlapec s minimom financií a neexistujúcou angličtinou. Časť svojich ciest som strávil prácou v UK a US, časť cestovaním a časť štúdiom na univerzite v Dánsku. Po návrate domov som svoje skúsenosti zúročil aj pri zakladaní agentúry Scandinavian study, kde pomáhame študentom s prijatím na zahraničné univerzity.

Verím, že táto kniha má šancu si nájsť miesto v domácej knižnici a že si v pravý čas nájde aj cestu do Vašich rúk. Napríklad vtedy, keď sa pred rodičov postaví dcéra s rozhodnutím, že chce ísť študovať na školu v zahraničí, alebo vtedy, keď syn príde za otcom s novinkou, že jeho spolužiak odchádza do zahraničia študovať a on by rád išiel s ním.

Kniha príde vhod takisto rodičom, keď si nebudú vedieť dať doma

radý so svojím dorastom a budú potrebovať pár dobrých argumentov, ako ho na nejaké obdobie „upratať“ a „prenastaviť“.

Držím Vám palce urobiť ten správny krok vpred!

Príjemné čítanie, priatelia.

Roman Hutira, Scandinavian study

Foreword

by Dr. Prof. Nigel Holt

Head of Department of Psychology
Aberystwyth University, Wales

Dear Reader, I am delighted to be asked to write this short introduction here.

Making a decision where to study is very difficult indeed and the information in here is invaluable. Studying in a different country adds another dimension to the choice, but my experience certainly is that students making the decision to study with us change significantly during their time with us. They grow hugely in confidence; their problem-solving and communication skills develop quickly and significantly and so too do their employability skills. We find that when students leave us, they are often within the very top students in their year, and so command much greater attention when moving on to Master's or PhD study, or into the workplace.

When looking for a university, a guide like this is very important indeed - understanding the way that universities like mine make decisions and what we can offer can be difficult and this guide can help you in that decision. I work closely with my colleagues in Scandinavian Study and welcome the opportunity to help them answer any questions

you as students and parents may have. There are many things to consider in a university choice and many worries to balance. Is it the strongest university? How does it rank against others?

Most important in my opinion of all questions is 'will the student be happy?' - as happy and satisfied students make for good hard working focused students-so my strongest advice as always is to take the help my friends in Scandinavian Study offer, and think about the kind of university that will suit you're your child the best. A university in one of the largest towns in the world may well provide an exciting time occasionally, but it may not suit everyone, conversely a university like mine where we focus on excellence and student satisfaction may not provide the excitement students may get from the clubs and bars they can find elsewhere.

Use this guide to help you shape your ideas, choose the courses first and foremost – but once you have done that, remember that a degree is a life-changing experience and a great deal of the time in University is spent with friends, in libraries and learning who we really are and who we want to be. Finding the right place to study is about more than courses, it is about finding the right fit for support, excellence and happiness.

Studying abroad is magnificent opportunities that will help students achieve truly great things. Many of my very finest students have come from outside the United Kingdom and are now developing research

in the most prestigious laboratories in the world and working for multi nationals all over the globe. Choosing to study abroad is not a risk at all, it is a great and exciting opportunity and I encourage you strongly to take this chance with both hands if you have the ability to do so.

Kapitola I

Motivácia

Krok vpred

Rozhodol som sa pre odchod do zahraničia. Nevedel som na ako dlho, ani kam ma cesty zavedú.

Mal som čerstvých dvadsaťštyri. Slovensko bolo už rok v EÚ. Rástla vo mne ambícia v živote niečo dosiahnuť. Nevedel som, čo by to malo byť, ani kde, a s čím začať. Doma som len prešľapoval z nohy na nohu a netrpezlivo očakával zmenu. Absolvoval som krupiérsky kurz, úspešne prešiel pohovorom s anglickým Gala Casinos a o dva mesiace to začalo.

V tom čase nebola angličtina samozrejmosťou ako dnes. Na pohovor som si foneticky pripravil 30 viet o sebe a o tom, aká som „jednička”. Pani, ktorá ma spovedala, som radšej jednoducho všetko naučene zopakoval, aby mi nemohla dať akúkoľvek doplňujúcu otázku.

Prvá zastávka na mojej skoro desať-ročnej ceste bola Veľká Británia, konkrétne mesto Leeds. Stred Anglicka som po dvoch rokoch vymenil za škótsky Edinburgh. Po Škótsku prišiel na rad ďalší pohovor. Tento krát, už bez fonetickej prípravy a nastúpil som do kasína ako krupiér na výletných lodiach v USA a neskôr v Austrálii.

Cez Floridu a Bahamy som objavil čaro Karibiku. Pokračoval som

austrálskym Brisbane, Cairnes, Sydney a novozélandským Aucklandom. Tu som zažil štyridsaťdňovú plavbu po najväčších mestách Ázie, počnúc Francúzskou Polynéziou, Fiji a Brunej, cez ostrov Guam a Hongkong.

Videl som Šanghaj, Osaku, Yokohamu a Tokio. A to všetko, vďaka Bohu, v tom čase ešte bez Facebooku, Instagramu, WhatsAppu a hlavne mobilu.

Po všetkých tých rokoch, zážitkoch, vyhratých a prehratých stávkach, tisícovke balíčkov kariet a neuveriteľných historkách, po všetkých ľuďoch a krajinách, som sa dostal do bodu, kedy som chcel od života viac ako len album plný fotografií a pekné spomienky.

Vedel som dve veci. Prvá, že už nechcem po nociach v kasínach rozdávať karty ako opička vo fraku, a druhá – že, ak chcem robiť v budúcnosti niečo „poriadne“, budem pravdepodobne potrebovať univerzitné vzdelanie. Nakoniec som skoro desať rokov mimo domova zavŕšil štúdiom na univerzite v Dánsku.

Úprimne, u nás doma som si na univerzitu nikdy predtým netrúfol. Stredná škola ma vôbec nebavila a pri jej výbere som mal obmedzenú schopnosť správne uvažovať. Jediné, čo ma na strednej bavilo, bol jej krkolomný názov „Stredná priemyselná škola stavebná - odbor Technické a Informačné služby“. Znamky som mal z roka na rok horšie a so správaním to tiež nebolo „na samé“. Výber školy som

absolvoval metódou: Pokus - Omyl.

Moja cesta za štúdiom bola dôsledkom situácií, ktoré mi život pri cestách prirodzene ponúkol. Po jednom návrate z turnusu na lodi po Ázii ma doma v rádiu zaujal rozhovor o živote a možnostiach štúdia vo Veľkej Británii a Dánsku. Spomenuli odlišný systém výučby, štúdium zamerané na prax a tiež pracovné stáže.

Keďže v Británii som už predtým žil, bolo rozhodnuté - ide sa do Dánska! Ak už pre nič iné, tak len kvôli tomu, že som tam nikdy nebol...

V tom období bol trend študovať v Amerike, v Austrálii či v Kanade. Dánsko bolo stále skôr „exotika“. Ak mám byť úprimný, o Dánsku som fakticky nevedel ani to, kde sa nachádza. Ten rozhovor bol pre mňa impulz, vďaka ktorému som sa rozhodol pre štúdium v zahraničí, konkrétne na severe Dánska v meste Aalborg, na škole UCN – University College of Northern Denmark. Spolu s agentúrou sme dali dokopy prihlášku, spravil som si anglický certifikát a v auguste som letel do Dánska.

Ako to už pri cestovaní býva, život vám pošle oproti nielen rôzne situácie, ale aj množstvo rôznych ľudí. Stretol som spolužiaka z Čiech, Jakuba. Stali sa z nás najskôr kamaráti, následne spolubývajúci a neskôr aj partneri pri zakladaní agentúry Scandinavian study.

Škandinávia a Dánsko majú školský systém orientovaný na praktické

využitie vedomostí a ich uplatnenie v praxi. Je to pekne vidieť na veľkom počte študentov, ktorí majú záujem už počas školy založiť vlastný start-up. A to sa stalo aj nám s Jakubom.

V predposlednom ročníku štúdia sme začali uvažovať, prečo je v Dánsku tak málo našich študentov. Na škole nás bolo v tom čase šiesti a to spolu za celé Čechy aj Slovensko. Uvažovali sme - univerzity predsa ponúkajú fantastické podmienky na štúdium, študenti dostávajú štipendium, výučba je v anglickom jazyku, aj tak je našich študentov z celkového počtu len 6?!

Nevedia o tom u nás doma? Nechcú z domu? Boja sa?

Šťastie praje nie len pripraveným, ale skôr odvážnym. Situácie tvoria príležitosti a aj pod vplyvom dánskeho vzdelania sme sa smelo vrhli do sveta. Odvtedy propagujeme možnosti štúdia (nielen) v tejto severskej krajine študentom a ich rodičom u nás doma.

S diplomom v ruke sme po návrate domov oficiálne založili agentúru Scandinavian study. Písal sa rok 2009 a naše prvé emaily sme začali posielat' záujemcom z internátnej izby. Neskôr sa našou kanceláriou stala komunálna knižnica, kde sme čelili pohľadom Dánov, ktorých sme v špecifickom tichu knižnice vyrušovali prvými Skype hovormi so študentmi. „Pssst!“ Dodnes som presvedčený, že v tej knižnici aj kvôli nám zhruba po roku (našej usilovnej práce) zrušili farebnú kopírku a čiernobiele kópie spoplatnili. ...Steve Jobs začal v garáži, a aj my sme museli niekde začať, nie?

Každý deň, po dňoch a mesiacoch sme robili maličké kroky vpred. K dnešnému dňu sme pomohli už viac ako 10.000 slovenským, českým, (chorvátskym a bulharským) študentom dostať sa na školy v zahraničí. Medzi našimi partnermi sú školy v Dánsku, Švédsku, Fínsku, Anglicku, vo Walese, v Holandsku, Nemecku, Francúzsku, Španielsku, Malajzii a v Číne. Už vtedy, v našej malej internátnej izbe sme sa rozhodli, že chceme motivovať a dodávať odvahu študentom na ich ceste za vzdelaním v zahraničí, aby mohli následne pomáhať našim krajinám.

Verím, že akákoľvek skúsenosť zo zahraničia človeka posilní. Inšpiruje a zlepšuje jeho osobný aj profesionálny život. Aj túto knižku píšem pre vás ako inšpiráciu. Stojí za to opustiť svoje vyšliapané chodníčky a otvoriť sa možnostiam, ktoré ponúka súčasný svet.

Chcem motivovať mladých ľudí, ale aj ich rodičov, aby ich v tomto rozhodnutí smelo podporili. Je dôležité, aby si mohli splniť svoje sny a získali skúsenosti aj za hranicami našej krajiny.

Prvýkrát si to vyžaduje odvahu

Keď nad svojimi začiatkami zahraničí spätne rozmýšľam, chcelo to menej ako veľa odvahy.

Stačilo sa len trošku rozhybať a ostatné sa riešilo tak nejako za

pochodu. Najťažšie bolo samotné rozhodnutie ísť. Sám za seba. Bez priateľov. Bez rodiny. Bez istej práce. S financiami len na začiatok. Ako to zvládnem? Aké to tam bude? Nestane sa mi nič? Ak sa bojíš, naozaj sa nie je čoho. Aj ty to zvládneš, postupne, krok za krokom.

Jediné, čoho sa môžeme v skutočnosti obávať, sme my sami. Toho, ako budeme reagovať v situáciách, ktoré sú nám zatiaľ neznáme. Všetko ostatné sa poddá! Nebude to jednoduché. Zbaliť si kufre, rozlúčiť sa s rodinou, s priateľmi. Sadnúť do lietadla a povedať „*Tak za rok, čau...*“.

No zároveň je to to najlepšie, čo sa dá (a hlavne) pre seba urobiť. **Stačí, aby vaša vlastná túžba po úspechu bola väčšia ako strach z prípadného neúspechu.**

V ten jesenný deň v roku 2004 som sedel v lietadle do Británie, smer – letisko Bradford. Kapitán oznamoval cestujúcim cez palubné audio základné informácie o lete, teplote a čase pristátia. Tomu oznamu väčšina ľudí nevenuje pozornosť. Ja som ho naopak hltal. Bol to môj prvý kontakt s ozajstným svetom tam vonku. Na otázku môjho spolu sediaceho, či som mu rozumel, som odpovedal: „*Absolútne nič*“. Úprimne, nerozumel som ešte viac ako ničomu. Teda okrem slova Bratislava. Na letisku nás vyzdvihli a odviezli do mesta Leeds, v ktorom som zostal pracovať ďalšie dva roky v Gala Casinos ako krupiér. Na nasledujúce roky som si predpovedal svoju budúcnosť tým, že som si ju sám vytvoril. Začiatky boli samozrejme ťažké, no to som si uvedomil až

neskôr, s odstupom času. Domácom som nerozumel nič.

Prvýkrát sám, v zahraničí, odkázaný iba sám na seba. Vlastná kuchyňa, vlastné nakupovanie, vlastné bývanie (s ďalšími Slovákami a Čechmi).

No bol som spokojný. Páčilo sa mi. Tešil som sa na každý nový deň. Tešil som sa na nových ľudí. Na nové ulice a budovy. Nové nápisy na obchodoch, nové autá, iné programy v TV, iné oblečenie, jedlo, kultúra, morálka, zvyky, počasie. Tešil som sa na prvú výplatu, na futbalové zápasy s kolegami, na výlety a more. Prekvapovali ma iné (a pritom obyčajné) veci, na ktoré som bol zvyknutý u nás. Všetko bolo odlišné a zároveň zaujímavé.

Aj moja cesta sa začala tým prvým krokom vpred. Správnosť Vašej cesty väčšinou zistíte až za nejaký ten čas, keď sa obzriete späť. Najdôležitejšie je ale rozhodnutie sa na ňu vydať. Či to rozhodnutie bolo alebo bude dobré zistíte tak, že bude ťažké. Aj keď aj ja som urobil veľa ťažkých rozhodnutí a úplne zlých 😊.

Nie je čas strácať čas

Jeden ho má na rozdávanie, iný ani na seba. Od prvej sekundy, ako sa narodíte, Vám začína plynúť.

Niekomu pomaly, niekomu rýchlo, no každému plynie. „Zajtra“ sa zobudíte, budete mať osemdesiat rokov a už sa nič nebude dať vrátiť späť. A vy môžete premýšľať, ako ste trávili všetok čas, ktorý prebehol od chvíle, keď ste sa narodili, až do Vášho posledného momentu.

Na náhrobku budú náš čas na zemi symbolizovať tri jednoduché veci. Prvou je dátum narodenia, druhou dátum úmrtia. No a medzi nimi bude ešte malá odrážka. Tá symbolizuje to všetko medzi nimi, celý život – a to ako, kde a s kým sme ho prežili. To je čas, na ktorom najviac záleží.

Na všetko v živote je správny čas, a to doslova. Život je proces sústavného učenia sa z vlastných skúsenosti a zo skúseností iných. Prvých dvadsať - dvadsaťpäť rokov máte čas zistiť kto vlastne ste, to ako nám funguje telo a aj to, čo „tu“ vlastne robíte. Ďalších približne desať rokov máte na to, aby ste si to všetko ešte raz dobre rozmysleli a často z toho našli aj cestu von.

Okolo štyridsiatky by ste mali už presne vedieť, kam smerujete. Päťdesiatka bude obdobím, kedy budete život držať pevne za uši a poriadne ho za ne ťahať. V šesťdesiatke by ste si mali nájsť čas na všetko, na čo nebol čas predtým a postupne uzatvárať veľkú kapitolu. No a ako sedemdesiatnici... tam zatiaľ aj tak nie ste.

V reáliách našej stredoeurópskej kotliny sme zvyknutí, že takmer všetko a akýkoľvek nedostatok sa dá nahradiť, opraviť, či vymeniť za nový. Predstavte si ukazovateľ paliva vo vašom aute. Každou jazdou

Vám palička ukazuje menej benzínu v nádrži. Ak ho miniete, znova ho doplníte a jazdíte ďalej. A teraz si namiesto nádrže a benzínu predstavte Váš čas na Zemi.

Každá chvíľa je pomyselnou paličkou, ale rozdiel jej v tom, že sa nedá doplniť, kúpiť, ani vymeniť...

Okolo dvadsiateho roku života máte pred sebou unikátne obdobie. Fyzicky ste na vrchole síl, myseľ je bystrá a ničím nezaťažená. O ilúzie Vás ešte nik nestihol pripraviť. Povinnosti a záväzky sú stále len v matných obrysoch. Máte chuť žiť. Je čas spoznávať svet, čas spoznávať samých seba. Je to obdobie, kedy môžete riskovať bez toho, aby ste o tom dvakrát premýšľali. Z osobnej skúsenosti viem, že niekedy nie je čas premýšľať vôbec a len pohodlne „páchať“ s rovesníkmi všetky tie krásne hlúposti, na ktorých sa budete smiať o ďalších x rokov.

Žiadne hypotéky, deti, nikoho netreba nikam odviezť, doviezť, počkať, nič objednať, zaplatiť, vybaviť. Máte čas výhradne pre seba. Čas byť fakticky sebecký. Čas učiť sa jazyky, cestovať, čas na nových priateľov, lásky, nové názory, čas pracovať v zamestnaniach, ktoré Vás nikam neposunú a sú slabo platené, čas prespať kdekoľvek a s kýmkoľvek, čas byť iný, byť robiť chyby a strácať čas s ľuďmi, o ktorých neskôr zistíte, že za to nestáli.

Predstavte si, že nič z toho nezažijete, a to len preto, že sa rozhodnete ostať v rodičovskom byte o malú chvíľu dlhšie, ako je v skutočnosti nutné. Nedáte sami sebe čas urobiť niečo nekomfortné, iné – nedáte si

šancu posunúť sa ďalej.

Ak v tom rodičovskom byte ostať nechcete a máte záujem zažiť nové a iné veci, stačí sa len rozhodnúť. Dajte si teda šancu naučiť sa čo najviac a vykročiť vpred – a vykročte do sveta!

Hlavným zdrojom vedomostí je osobná skúsenosť, a aj preto nie je čas strácať čas. Je to tá najdrahšia komodita, ktorú máte. Videli ste predsa film: „Zoznámte sa, Joe Black“?!

Investícia do vzdelania s najvyšším úrokom

Vzdelanie má svoju cenu, ale neinvestovať do neho Vás pripraví o oveľa viac.

Človek sporí, nakupuje, hromadí, investuje, diverzifikuje. Veveričky, škrečky, vtáky či medvede nechodia do „Zvieracej banky pri lese“, neinvestujú do „Horských dlhopisov“, ani nevymieňajú medzi sebou lesné plody. Najkonzervatívnejšie formy investícií pre nás ľudí, sú investície napríklad do nehnuteľností či vzdelania. Zatiaľ, čo cena nehnuteľností vo veľkej miere závisí od kondície trhu, cena a hodnota vzdelania rastie exponenciálne so snahou absolventa uplatniť sa na trhu práce. Na vzdelaní záležalo, záleží a určite bude záležať aj v budúcnosti. Bolo to tak v antickom Grécku a bude to tak dávno potom, ako postavíme prvé obydlia na Marse.

Tí najbohatší či najvplyvnejší z nás posielajú svojich potomkov na špičkové univerzity. Nie kvôli prestíži samotnej, ale kvôli tomu, aby im v mikro - úsekoch medzi účasťou na večierkoch, veslárskych pretekoch a pólom, dostali do hláv to najlepšie z vedomostí, ktoré svetoví akademici zhromaždili. Posielajú ich tam takisto preto, aby si vytvorili silné väzby medzi spolužiakmi, ktoré sa im vzájomne zúročia v budúcnosti.

Vraví sa, že budovanie siete vzťahov je nová ekonómia a ten, kto si ju utká najpevnnejšie, sa po nej dostane až na pomyselný vrchol.

Kvalitné vzdelanie nie je o memorovaní faktov, ale o kreatívnom tréningu mysle. Vedomosti a zručnosti nadobudnuté počas štúdia sú prvotný a často aj jediný kapitál, ktorý si nesiete na pracovný trh. Vaše osobné know-how. Skvelá vec na vzdelaní je, že nám ho nikto nemôže vziať a zdokonaľovaním iba získa na cene.

Aj vďaka globalizácii a masovým prístupom k informáciám nebolo kvalitné vzdelanie v zahraničí nikdy prístupnejšie širokej verejnosti tak, ako je tomu dnes. Vždy máte na výber, a to platí aj pri výbere univerzity. Či už klasické slovenské (väčšinou) štátne vzdelanie, ktoré sa kostrbato snaží reflektovať svojím obsahom potreby globálneho trhu práce, alebo rozdielové vzdelanie „zahraničného typu“, presne také isté, ako majú rovesníci z Dánska, Švédska či Veľkej Británie.

Pri výbere nového auta či spotrebnej elektroniky si dáte námahu a čas vybrať to najlepšie (vzhľadom na vaše možnosti). Recenzie, blogy, články, videá, porada so známymi. Koľko času však venujete výberu škôlky, základnej školy či neskôr univerzity? A tu nejde o spotrebný tovar, ale o vybudovanie si čo najlepšej štartovacej pozície do ďalších rokov. Stačia dva kliky myšou a máte na výber krajiny, ktoré sú na tom či už sociálne alebo ekonomicky lepšie ako je naše Slovensko.

Schválne, rozhliadnite sa okolo seba. Koľko vecí nájdete len tak voľným okom, ktoré majú na sebe napísané „Made in Slovakia“? Je ich, bohužiaľ, podstatne menej, ako tých s nápisom „Made in Germany, Great Britain, France, China“. Tak prečo nedat' prednosť zahraničiu aj pri štúdiu?

Zvieratká v lese sa orientujú prípravami len na ďalšie zimné obdobie. No vy z kvalitného vzdelania budete čerpať väčšinu vašej pracovnej kariéry. Pretože to, čo sa naučíte, sa stáva súčasťou toho, kým ste.

Transformačný rituál

V našej strednej Európe pomaly strácajú na význame spoločenské rituály spojené s prechodom medzi jednotlivými životnými etapami.

V starom Ríme malým 10-ročným chlapcom pálili pred očami hračky. Na ostrovoch Vanuatu v Pacifiku chlapci museli zvládnuť skok z

približne 8 metrov vysokej veže, istení len priviazaním nôh hrubými výhonkami liany. Ak tento rituál zvládli, prešli do ďalšej etapy života.

Príroda pre dievčatá vytvorila vlastný rituál dospelosti a prechod do druhej etapy života sa dial, keď sa stali mamami. V našom regióne strednej Európy sme ešte v nedávnej minulosti mali podobný transformačný rituál. Ten zažívali chlapci v podobe narukovania na povinnú dvojročnú prezenčnú vojenskú službu. Počas nej mali dostatočne veľa času a možností zažiť intenzívne pocity samoty, disciplíny, osamostatnenia sa. Mali čas odhaliť svoje fyzické aj psychické limity a boli nútení sa prispôbiť a vytvoriť si okolo seba sociálne zázemie.

V dnešnej dobe je už ale svet inde, a takéto transformačné rituály sa postupným vývojom spoločnosti v našich zemepisných šírkach vytratili.

Dnešná mládež stráca fázu života, ktorá by ich zocelila. Celoštátne organizovaný šport sme vymenili za počítačové hry, out-doorové aktivity sme nahradili prechádzkami v nákupných centrách, zakončené plechovkou Monsteru. Schválne, len tak pre seba, spočítajte si, koľko hodín ste minulý týždeň strávili s elektronickým zariadením v ruke, či v obchodnom centre. A teraz koľko ich bolo v prírode, či trávenými športom?

Pristrihnuté za vlasy, otec v zajatí výsledkov Ligy Majstrov financuje matkine nákupy v E-shopoch, ktorá túžobne vyzerá z bytovky ďalšieho

kuriéra. A deti, tie môžu všetko a kedykoľvek, hlavne nech sú v klúde a najlepšie s tabletom v ruke.

Klasické piliere rodiny, ako napríklad vnútorná komunikácia, či viac generačná súdržnosť, rozdelenie kompetencií pri výchove nielen medzi rodičov, ale aj širšiu rodinu (dedkov, babky, tetky, ujkov, sesternice a bratrancov) nahrádzajú rady z Googlu, trendy nastavuje Instagram a poradenstvo nájdeme na „Modrom koníkovi“. Vzd'alaujeme sa životu v komunitnom ponímaní sveta, ktorý nám vedel nastaviť zrkadlo a smerujeme k individualite až narcizmu.

Dobrá správa je, že vždy je na výber. Ak chcete svojim dospelujúcim deťom dať niečo naozaj skutočné, čo ich dokáže v našej dobe formovať, skúste dlhodobý pobyt v zahraničí. Ten má stále svoju silu a čaro.

Každému jednému chlapcovi či dievčaťu spraví nezaplatiteľnú službu. Nie je to len primárne nové dobrodružstvo a možnosť cestovať. Je to skvelá príležitosť dospieť, prevziať zodpovednosť sám za seba a dať si šancu spoznať vlastné Ja.

Osobná skúsenosť je neprenosná. Svet, vzťahy a situácie skutočne spoznávame až v okamihu, ktorý si individuálne prežijeme. Môže nám byť x-krát povedané, čo znamená zima a chlad, no nikdy to nenahradí osobnú skúsenosť s konkrétnou situáciou.

Ešte raz: osobná skúsenosť je neprenosná!

Individuálne prežitie konkrétnej situácie nám ponúka odlišnú kvalitu zážitku. Rodičia môžu odovzdávať svojim potomkom skúsenosti, môžu deťom neustále prízvukovať, že sa majú chovať zodpovedne, no tie sa zodpovednosti naučia až cez svoje konanie v konkrétnych situáciách. Preto je najlepšie poslať svoje deti do zahraničia a rovno na univerzitu.

Pobyt v zahraničí je urýchľovač dospievania. Je to generátor situácií, v ktorých sa študent chtiac, či nechtiac ocitne. Situácie, na ktoré, budete musieť reagovať, situácie, ktoré nie vždy dopadnú ako si budete priať, v ktorých sa formujú charakterové vlastnosti, morálka, vôľa či interpersonálne zručnosti. Situácie, do ktorých sa doma v komfortných podmienkach ako napríklad „Hotel Mama“ dostane len pramálo študentov.

Rakúsky psychológ a psychiater Sigmund Freud tvrdil, že to najlepšie, čo môže každý otec pre svojho dospievajúceho syna urobiť, je zomrieť. Samozrejme, že len imaginárne. Vo svojej podstate ide o to, aby sa z dieťaťa stal dospelý človek. V dnešnej dobe rodičia môžu dospievajúcim deťom dopriať transformačný rituál, napríklad v podobe pobytu v zahraničí.

Tam mladí zmaturovaní stredoškooláci naozaj dospejú. Čaká ich veľké množstvo povinností, pred ktorými budú stáť oni sami, bez rodičov. Ako sa vraví, radšej raz vidieť ako stokrát počuť, no najlepšie je to

zažiť na vlastnej koži.

Ked' sa lámu kosti, formuje sa charakter

Sú vlastnosti, s ktorými sa narodíme. Sú to kognitívne zručnosti, ktoré mozog automaticky používa.

Patrí k nim napríklad premýšľanie, čítanie, učenie či pamäť. Sú viacmenej dispozične dané, ale dajú sa vedome zlepšovať. Na druhej strane sú tzv. nekognitívne zručnosti, na ktoré „môžete pritlačiť“. Sú to vlastnosti, ktoré asi najlepšie pomenujú rodičia, keď sa im deti vrátia po dlhšom pobyte zo sveta domov a dajú sa zhrnúť vetou: „Odišla od nás taká šedá myška a vrátila sa sebavedomá žena“.

Tieto vlastnosti sú napríklad asertivita, sebavedomie, rozhodovanie, interpersonálne a komunikačné zručnosti, výdrž, pracovné návyky, flexibilita, adaptabilita, a líderské schopnosti.

V dnešnej dobe sú tieto vlastnosti kľúčové v súkromnom, aj v pracovnom živote. Dá sa im ísť v ústrety mimo svojich vyšliapaných cestičiek, mimo svojho domova, mesta, krajiny ... napríklad na škole v zahraničí. Práve oni ľudí delia na tých, čo chcú mať, a tých, čo majú; na tých čo chcú byť, a tých, čo sú. Nedajú sa kúpiť a nedajú sa ani dediť.

Každú jednu sa učíte a rozvíjate v každodenných situáciách. Áno, niekedy sa ide na dreň, lámam sa kosti a formuje sa charakter. Ale to len znamená, že ste niečo „odflákli“ alebo sa tomu vyhli v predchádzajúcej príprave na život.

Ak by bolo všetko a vždy jednoduché, nikdy by ste sa nič nenaučili. V prípade pracovného či študijného pobytu v zahraničí to platí dvojnásobne. Keď sa vedome rozhodnete prekročiť Vaše hranice (osobné aj tie skutočné), máte tendenciu očakávať zmenu k lepšiemu. Často však príde nepríjemné prebudenie v podobe situácií, v ktorých sa človek formuje. Studená sprcha. *“Nie je to tak, ako mi tvrdili, je to celé zle. Ja to nezvládnem. Nie je to pre mňa!”* Všetko je len a len na vás, a jediný, koho môžete obviňovať, ste opäť len vy sami...., *“A že som sa na to dal vôbec nahovoriť...”*

Môžete zavolať domov, no oni sú tisíc kilometrov ďaleko. Ste tu a teraz. V tom blbom Londýne, blbej Kodani, blbom Berlíne, na konci sveta. Až po uši v *problémoch*, keď treba riešiť práve toto, tu a teraz. Verte mi, to je presne to, čo chcete. Potrebujete poznať svoje limity, nastaviť si zrkadlo, naučiť sa cítiť pohodlne v nepohodlných situáciách. Naučiť sa robiť veci, ktoré treba urobiť tak, že ich začnete robiť radi.

V situáciách, ktoré vám život nepripraví v pohodlí vášho domova, nie niekde po 25 km na „bajku“ za mestom, či na hodine CrossFitu, ale na vlastnej koži, vo svojom "novom" každodennom živote. Zistiť, kto a

aký ste. A zistiť prípadne aj to, že to všetko, čo ste si o sebe doteraz mysleli, nemusí byť až tak pravda.

Bude to chcieť tvrdú prácu a vytrvalosť. Úspech nie je náhoda a život nie je kamarát! Už ste zabudli, že svet je džungľa? Budete bojovať alebo utečiete, no hlavne sa nenechajte zjesť! Ani doma, ani v zahraničí.

Život v bubline

Na cestovaní sú skvelé hlavne dve základné veci. Prvou je tá, že Vám život nikdy neprestane ponúkať lekcie. Tou druhou sú návraty domov. Osobne prerozprávané zážitky a nie tie prezdieľané a olajkované na Instagrame a Facebooku.

Z našej strany plota, máme všetko a všetkých naskladaných v škatuľkách. V jednej za druhou uložené stereotypy vnímania sveta. Ved' Francúzi jedia žaby a nehovoria anglicky. Američania, tí sú jednoduchí a hluční. Škandinávci sú, samozrejme, chladní a odmeraní. Španieli zase divokí a veselí. Všetkým vieme priradiť osobitný prívlastok.

Počas cestovania (dlhodobé pobyty a nie 10 dní v Chorvátsku s polpenziou) sa má šancu v ľudskej mysli udiat' jedna podstatná vec.

Zistíte, že na druhej strane plotu je všetko trochu inak. Zbavíte sa šablónového vnímania sveta. Ak budete mať oči dostatočne otvorené, možno sa vám podarí naraziť na Mexičana, ktorý nemá rád burritos a nepije tequilu. Všade na svete sa žijú rovnaké životy ako žijete vy. Ráno vstanú, musia jesť a piť, majú podobné túžby, sny a ciele. Dýchajú rovnaký vzduch, majú rodiny a plány.

Je na nezaplatenie opustiť svoju bublinu zvanú domov a pozrieť sa k susedom, do ich bubliny za plotom. Ak sa vydáte do zahraničia za prácou či štúdiom, tu doma, vo vašej bubline, ktorú necháte na chvíľu za sebou, máte podporu rodiny a priateľov. Máte tam navarené, upratané, pripravené, zariadené. No takisto sa v nej nič „veľkolepé“ nedeje. Rovnaké dni, podobné miesta, predvídateľné situácie.

Pamätám si, ako som niekedy v roku 1997 kráčal pod Michalskou bránou v Bratislave a o skupinke baviacich sa Američanov som si pomyslel „len to najlepšie“. V duchu a cez svoju „slovenskú“ optiku, som si povedal, prečo si nejdú robiť „bordel“ späť domov. Totálne som ignoroval svet za hranicami Slovenska a hlavne vlastné možnosti v ňom.

Skúste si preskočiť do bubliny k susedom. Práve štúdium v zahraničí (dlhodobý pobyt) je jednou z možností ako si vyčistiť okuliare cez ktoré vidíme svet a seba v ňom.

Nemusíte byť skvelí, aby ste začali, no musíte aspoň začať, aby ste si dali šancu byť skvelí.

Aj mŕtva ryba pláva s prúdom.

Aj keď bruchom hore, ale pláva.

Táto fráza sa mi páčila natoľko, že som si ju požičal pre názov kapitoly. Je o tom, ako nebyť len ďalšou tvárou v dave a o tom, ako v sebe prebudiť motiváciu vystúpiť z radu.

Štúdium v zahraničí si už od svojich skromných začiatkov (od deväťdesiatych rokov, kedy sme mohli slobodne opustiť hranice republiky a od roku 2004, kedy Slovensko vstúpilo do únie) prešlo mnohými fázami. Zo začiatku to bolo skôr nóvum pre smelých odvážlivcov. Neskôr mu pribudla nálepka dostupnosti len pre extra študentov, ktorí si mohli dovoliť financovanie formou štipendií vďaka ich excelentnej histórii študijného prospechu. Neskôr, keď sa aj u nás vytvorila kapitálovo solventná vrstva, štúdium v zahraničí sa stalo žiadanejším (aj keď len pre „horných 10.000“).

Zhruba od roku 2008-2009, aj vďaka nevídaným možnostiam podporujúcim mobilitu obyvateľstva EÚ a vďaka rozmachu internetu, a prístupu k informáciám, sa v sektore vzdelávania udiala radikálna zmena. Univerzity a školy začali naopak sami aktívne vyhľadávať študentské kapacity (aj) v bývalých krajinách východného bloku - a teda aj u nás.

Štúdium v zahraničí už viac nie je prístupné len pre najodvážnejších, najbohatších či najlepších študentov. Jeho brány sú otvorené pre študentov, ktorí majú v sebe ctižiadosť, vôľu, odvahu a sen dosiahnuť na “vrchol sveta”, a ktorí v sebe živia ambíciu rozvíjať svoj potenciál.

Je to skvelá možnosť ako vystúpiť z davu, ako si dať šancu nebyť priemerný, nebyť ako ostatní, nesťažovať sa na okolnosti, situácie, rodinu, financie. Je to možnosť, ako sa prebudiť, ako mať život vo vlastných rukách a ako začať veriť sám sebe.

Je to možnosť doslova prekonať strach byť sám sebou, zistiť to, čo v živote chceme a to, čo nie. Je to možnosť, ako byť poctivý.

Chcem povzbudiť mladých ľudí robiť odvážne rozhodnutia, časom z nich budú mať veľkú radosť a budú na seba hrdí. Rád by som povzbudil aj tých, ktorí stále váhajú a obávajú sa opustiť pohodlie domova. Mladí ľudia by mali skúsiť žiť aj mimo svojej rodnej krajiny, aspoň na krátky čas.

Práve vysokoškolské obdobie je na to najideálnejšie. Mladý človek je stále otvorený neznámym veciam a ožerie aj luxusnú pohodu, na ktorú je zvyknutý z domu. Má energiu meniť sa. Pre človeka nad tridsať-tridsaťpäť je už oveľa ťažšie urobiť výraznú životnú zmenu, nebodaj sa presťahovať do zahraničia za štúdiom, prácou a opustiť svoj už zabehnutý život.

Je na každom, či sa nakoniec vráti späť na Slovensko. Je ale úžasné, keď sa svetom formovaní ľudia vracajú späť do rodnej krajiny a dokážu ju obohatiť rôznymi, často odvážnejšími názormi a skúsenosťami. Pomáhajú vytvoriť doma priestor, ktorý bude snáď dokonalejší, ako ten súčasný – a spoločne budovať novú krajinu.

Aj mŕtva ryba dokáže plávať s prúdom (tá dokonca nepotrebuje na svoju plavbu už ani kúsok svojej energie). Verím, že ak čítate túto knihu, tak energie máte na rozdávanie a chcete ju minúť na ľudí, situácie a zážitky, ktoré dávajú zmysel.

Ani rodičia nemajú stále pravdu

Rodičia chcú deťom vždy len dobre a poznajú ich najlepšie zo všetkých.

Rodičia sa nedajú nahradiť, budú navždy okolo vás a sú prvým vzťahom, ktorý zažívate. Už od mala ich vo všetkom vedome aj podvedome napodobňujete. Matky učia dcéry ako byť ženou a otcovia synov, ako sa stať mužmi. Učia ich chodiť, jesť, rozprávať, vnímať okolitý svet. Vďaka ich rozhodnutiam navštevujete konkrétne krúžky a školy. Rodičia Vás formujú od narodenia, sú vzorom, autoritou. Súhlasíte s nimi, bojujete s nimi, opúšťate ich, a vraciate sa k nim.

Pravdou je však aj to, že nie všetko, čo Vám vaši rodičia tvrdia, v skutočnosti tak aj je. Ich názory sú formované na základe ich vlastnej skúsenosti, ktorá je neprenosná a vnímajú svet vlastnými očami generácie, v ktorej vyrástli (a očami ich rodičov). Skvelá vec na živote v zahraničí je aj to, že všetko, o čom vás doma presvedčili, že ste, môžete nechať doma a môžete začať písať svoj vlastný príbeh. Môžete sa opakovane mýliť, skúšať, trénovať, znovu objaviť, opäť sa mýliť, opustiť sa a opäť sa nájsť.

Keď som odchádzal z domu ja, bol som presvedčený, že som hanblivý chlapec, že neviem dobre artikulovať a som priveľmi láskavý pre dnešný svet asertivity a ega.

Spomínam si, ako som stál na divadelnom javisku výletnej lode, plávajúc niekde medzi americkým Key West a Nassau na Bahamách. Stál som tam sám, s mikrofónom v ruke, tvárou k hľadisku a v ňom 700 obsadených stoličiek, ktoré na mňa pozerali a čakali, čo zo mňa „vypadne“. Z titulu mojej funkcie „Casino Host“ som začal zhruba 5-minútový uvítací príhovor na začiatku ich 8 dňovej plavby. “...*Ladies and Gentlemen, my name is Roman. Please let me welcome you on board of The Sea Princess...*”.

Ja, z domu presvedčený, že som hanblivý, že mám problémy s artikuláciou, mám príhovor k 700 Američanom, ktorým práve začína dovolenka. Po anglicky. A dvakrát denne, o štvrtej a siedmej večer.

Z domu si nesiete presvedčenie o tom, akí ste, no nie vždy tomu musíte aj veriť. Ostatní majú tiež svojich rodičov, ktorí sú opäť trošku iní ako tí vaši. Tí učia svoje deti trochu inak, tie sa im zase inak priečia a tak stále ďalej dookola...Nie všetko, čo vám doma o svete a hlavne o vás povedia, je v skutočnosti pravda! (Ak aj je, dá sa to vždy zmeniť k lepšiemu).

Tým najlepším spôsobom, ako svoju konkrétnu pravdu nájsť, je otočiť vlastné povedomie o sebe samom naruby. Vlastných rodičov si treba ctiť, no život za nikoho z Vás nežijú a ani nemôžu. Ten si musíme skúsiť každý sám. A ideálne tak, ako viete sami a najlepšie.

Kapitola II

Fakty

Prečo nemá naše školstvo momentálne šancu držať krok so svetom?

Mladí ľudia by mali skúsiť žiť aj mimo svojej rodnej krajiny. Aspoň na krátky čas. Práve obdobie univerzitného štúdia je na to najvhodnejšie.

Kedy, ak nie v období, keď je pre vás najväčším kapitálom odvaha a vlastný čas. Ste otvorení zmene, máte energiu a vôľu meniť sa. Vedomosti a zručnosti nadobudnuté počas štúdia na vysokej škole sú prvotná a často jediná hodnota, ktorú si ako absolventi prinesiete na pracovný trh. Vaše osobné know-how. Vždy máte na výber - aj pri vzdelaní.

Máte na výber klasické slovenské (české) vzdelanie, ktoré do určitej miery reflektuje zmeny a potreby globálneho sveta alebo moderné vzdelanie založené na rozvoji kritického myslenia, orientované na praktické využitie vedomostí a vzdelanie v cudzom jazyku. Presne také isté, ako majú rovesníci z Dánska, Švédska či Británie. To, akú formu a najmä kvalitu bude mať to vaše, závisí iba od Vás!

V každom hodnotení sa naše školstvo pohybuje na priečkach na míle vzdialených špičke. Známe sú hodnotenia ako PISA, ranking OECD, QS World Universities Ranking atď. Ak budete hľadať umiestnenie

slovenských škôl, či výsledky našich študentov, začnite odspodu a nájdete ich skôr.

Inštitualizácia vzdelávania. Hierarchizácia celého systému (študenti tvoria spodok pyramídy). Neustále zmeny vo vedení. Slabé prepojenie vzdelávania s praxou. Lipnutie na memorovaní faktov systematicky od prvej triedy. Materiálne, finančné a hlavne personálne zdroje na univerzitách len ťažko porovnateľné so svetom.

Potrebujeme iné tempo, rytmus a pravdepodobne potrebujeme kompletne nové noty. Kontinuálne pokračujeme v tom, čo sa začalo realizovať ešte v roku 1774 pod taktovkou Márie Terézie. Vtedy sa objavili triviálne jednotriedne školy pri sídlach farských kostolov a deti v nich učiteľ učil náboženstvo, učili sa čítať, písať a počítať.

Forma je aj dnes u nás de facto rovnaká. V obsahu pribudlo síce viac predmetov a technologický pokrok priniesol rozvoj učebných pomôcok, avšak ak porovnáme historický vývoj v školstve s napredovaním trebárs v medicíne či v automobilovom priemysle, tak naši študenti stále zažívajú dobu Osvietenstva.

A to v 21. storočí, v dobe, v ktorej sme krôčik vzdialení od „vesmírnej turistiky“.

Namiesto toho, aby sme podporovali v študentovi jeho individuálne nadanie a kompetencie, snažíme sa celú triedu dostať na rovnakú úroveň. Produkujeme študentov, ktorí majú široký záber, no v ničom

nevynikajú. Cielene si zo študentov pestujeme priemer. Dobrá správa je asi len to, že v tom nie sme sami (Česko, Maďarsko, Poľsko...).

Áno, aj naše školstvo sa mení. Kalamár, pľuvadlo v rohu triedy, trstenica a aj telesné tresty sú odkazom dávnej minulosti. No aj tak celá filozofia nášho školstva reflektuje na zaužívané schémy vzdelávacieho procesu zo začiatku deväťdesiatych rokov minulého storočia, takzvaná subjektovo orientovaná výuka resp. elementárne vzdelávanie. Vyučujeme konkrétny predmet alebo odbor a nie to, ako jeho teóriu aplikovať v praxi čiže jednotlivé poznatky spojiť do celku. Poučky, definície, vzorce, skúškové, zápočet, diplom a nazdar!

Študent si musí pamätať presne to, čo jeho učiteľ či profesor chce, aby vedel. Musí prísť na skúšku, „odrapká“ požadovaný obsah študijnej látky a zápočet je vo vrecku. Problémom je, že takto nadobudnuté učivo radi zabúdame (krátkodobá pamäť). Vedomosti skôr namemorované, ako pochopené, sa stávajú nevedomosťami.

Naopak, školstvo napríklad v Škandinávii či Veľkej Británii sústreďuje hlavnú časť vzdelávania na prepojenie teórie s praxou, na zapojenie kritického myslenia, takzvaná problémovo orientovaná výuka (Problem Based Learning). Študenti sa učia prostredníctvom vlastných skúseností a riešia „otvorené problémy“ cez tzv. „Case studies“ - konkrétne študijné prípady. Zahŕňa to individuálne získavanie poznatkov, skupinovú spoluprácu a komunikáciu medzi jednotlivými spolužiakmi, ktorá vedie k vyriešeniu daného prípadu. Je

to práca v malých skupinách študentov, kde každý študent pracuje na zadaní konkrétnej úlohy podľa vlastnej kompetencie. Skupina identifikuje to, čo študenti už vedia, čo potrebujú vedieť a ako, a kde získať prístup k novým informáciám, ktoré môžu viesť k riešeniu problému.

Posilňuje kritické myslenie, samostatné overovanie zdrojov, individuálny výber študijných materiálov. Úlohou lektora je skôr len mentorovať celý postup, kde má uľahčiť učenie tým, že podporuje, riadi a monitoruje proces učenia. Ak študujete Marketing Management, so spolužiakmi analyzujete konkrétnu firmu, nájdete v nej abstraktný problém (nie v zápornom zmysle slova) a ten sa v rámci konkrétneho predmetu snažíte vyriešiť (a popri tom sa učíte aj teóriu odboru).

Na Slovensku študenti pracujú skôr individuálne, v zahraničí riešite úlohy kolektívne - pozeráme na konkrétny problém čiastkovo, je často vytrhnutý z kontextu. Aj v kolektívnom projekte sa študenti musia vedieť vyjadriť k problematike individuálne. Od každého člena skupiny sa očakáva individuálna zodpovednosť za konkrétnu časť projektu. Takto sa simulujú podmienky pracovného kolektívu neskôr v reálnom pracovnom prostredí. Rozdielom oproti našim vysokým školám je aj Internship – pracovná stáž ako súčasť štúdia.

Áno, aj u nás sú výborné katedry. A takisto súhlasím, že v zahraničí sú tiež školy, ktoré nestoja za nič. No pobyt a štúdium v zahraničí dá

komukoľvek značnú výhodu oproti absolventom na pracovnom trhu.

Posaďte vedľa seba nášho a „zahraničného“ absolventa. Rozdiel medzi nimi je práve v kvalite stráveného času počas rokov štúdia. Ak pôjdeme do extrému, univerzita trvá päť rokov. To je 60 mesiacov, 1 825 dní, 43 800 hodín, ktoré strávil „zahraničný“ absolvent tým, že sa musel (sám) vynájsť v situáciách, ktoré mu denne život pripravil. Bývanie, oblečenie, jedlo, práca, peniaze, škola, vzťahy, koníčky, voľný čas, samota, odlúčenie od rodiny, sebarealizácia, osamostatnenie... 43 800 hodín rozdielového tréningu.

Spomínate na Sinatrov text v piesni „New York”? Ku koncu tam spieva: „If I can make it there, I’m gonna make it any where, It’s up to you, New York, New York...”

Svet mimo univerzitných múrov sa zmenil, mení sa a bude sa meniť rýchlosťou, na ktorú máme problém reagovať individuálne ako osoby, nieto ako inštitúcie. Netreba vymýšľať už vymyslené. Stačilo by sa inšpirovať krajinami, ktoré končia v spomenutých rebríčkoch nad nami.

Týmto vás chcem, milí študenti a rodičia, povzbudiť pri rozhodnutí, z ktorého budete mať výsledky až neskôr a z ktorého budete na seba hrdí. Jednoznačne stojí za to opustiť pohodlie domova a vyšliapané chodníčky. Vykročte vpred, nie na budúci rok, nie zajtra, ale teraz!

Prečo štúdiom na univerzite v Čechách nič nevyriešite?

Apelujem na rodičov a študentov, ktorí „poškľujú“ po univerzitnom vzdelaní v Českej republike.

Áno, školy v Čechách sú pre slovenských študentov zaujímavé. Sú väčšie, známejšie, s kvalitnejším zázemím a históriou. No dá sa pobyť na univerzite v Čechách rovnocenne považovať za pobyť v „ozajstnom“ zahraničí?

Počas svojich ciest v zahraničí sa mi pravidelne stávali situácie, pri ktorých som si povedal: *„Hmm, takto by sme to mohli robiť u nás doma, hmm,... toto je super,... hmm, toto mi dáva zmysel“*. No svoje nadšenie v konkrétnych situáciách som pripisoval skôr kultúrnym rozdielom.

Náš mozog tvoria dve hemisféry a každej pripisujeme odlišné vlastnosti. Ľavá je zameraná na analýzu, logiku, vzorce a lineárne myslenie. Pravá vníma skôr syntetické myslenie, kreativitu, vášň, inovácie. Jednoduchý príklad. Vďaka pravej strane cítime pri počúvaní konkrétnej pesničky jej melódiu a celkovú atmosféru. V ľavom mozgu sa zameriame skôr na jej text a jeho význam.

Samozrejme obe sa časom, vekom a skúsenosťami vyvíjajú.

To ma privádza ku konkrétnemu uplatneniu príkladu o hemisférach na vzdelávacom systéme. Veľká skupina slovenských študentov sa rozhoduje pre univerzitné štúdium v Čechách. Dám naše a české vzdelanie na jednu stranu do protikladu so „západným“. Ako oba národy sme si spoločne prešli v rokoch 1945 až 1989 obdobím totalitnej vlády komunizmu a od roku 1989 až po dnes obdobím jeho dozvukov, ktoré majú stále vplyv na našu spoločnosť.

Práve počas obdobia komunizmu bol aktívne potlačovaný jednotlivec a individualita, a s ním aj subjektívne myslenie a schopnosť myslieť a konať za seba.

Vo vzdelávaní boli či už priamo alebo nepriamo potlačované tzv. Soft Sciences (napr. Psychológia, Sociológia, Ekológia). Tie sú založené hlavne na subjektívnom názore a individuálnej interpretácii. Prirodzene podporované boli tzv. Hard Sciences (Biológia, Chémia, Fyzika), pretože boli a sú skôr „bez skrytej ideológie“. Hard sciences boli považované systémom za „bezpečné“. Ľavý mozog bol povzbudený k rastu, pravý naopak nie. Počas totality nebolo v spoločnosti možné dostať sa k inej ako štátom „schválenej“ literatúre, filmom, hudbe, umeniu.

Boli potlačené individuálne (slobodné) prejavy osobnosti napríklad cez módu, účesy, konverzáciu a podobne. To všetko ovplyvnilo ľudí nielen na individuálnej, ale aj spoločenskej úrovni.

Ak je priemerný vek profesorov na univerzitách na Slovensku a v Čechách šesťdesiat rokov a od revolúcie nám ubehlo už skoro tridsať rokov, tak väčšina ľudských zdrojov (to sú ľudia, čo Vás budú formovať) na našich a českých univerzitách prežila skoro polovicu svojho života v totalitnom režime (ľavý mozog bol povzbudený k rastu a pravý naopak nie).

Ak primárne hľadáte vďaka rozhodnutiu štúdia v zahraničí rozdielne štúdium ako u nás, vedia vám školy a univerzity v Čechách poskytnúť rozdielne podmienky? Také, ktoré vám rozvinú schopnosti akými sú: jazyková vybavenosť, kritické myslenie, tvorivosť pri uvažovaní, kreativita, riešenie modelových situácií, fantázia či komunikácia, v rovnakom pomere tak, ako keby ste študovali v Anglicku, Walese či v Dánsku.

Dobрым príkladom na záver je rozdielny historický, ekonomický, sociálny, technologický a spoločenský vývoj a následný životný štandard medzi napr. Singapurom a Kuala Lumpur alebo rozdiel medzi nám bližším východným a západným Berlínom.

Nehádzem všetkých profesorov a fakulty do jedného vreca, no pri rozhodovaní sa by som vás chcel priviesť k zamysleniu: Dostanete na školách v Čechách to, čo hľadáte? Samozrejme, Bratislava nie je Praha. No Praha nie je ani Kodaň, ani Londýn.

Prečo dám ruku do ohňa za univerzity v Británii?

Aj vďaka konkurencii v medzinárodnom vzdelávaní, školy v Británii venujú pozornosť detailom, ktoré ich líšia od zbytku sveta.

Štúdium u nás, v Dánsku a aj v Británii mám zažité na vlastnej koži. Skokový rozdiel je cítiť hlavne v Británii, kde sa školy zameriavajú najmä na to, aby zahraniční študenti nielen absolvovali štúdium, ale aj získali skutočne autenticky britskú skúsenosť z akademickej pôdy.

Záleží im, aby ich študenti mali počas štúdia britských priateľov, mali stáže v britských spoločnostiach a aby boli integrovaní, a aktívne zapojení do univerzitnej komunity.

To uplatňujú najmä v prístupe k vzdelávaniu. Tými sú udržanie správneho mixu medzi spokojnosťou študentov (krátkodobý cieľ), samostatné vzdelávanie v konkrétnom odbore (dlhodobý cieľ) a takisto investície do hlavných oblastí tvoriacich výuku.

Patria sem tri konkrétne disciplíny:

- **„čo“ a „Ako“ učia** – konkrétne teórie a metodológia študijného odboru podaná atraktívne, relevantne a „súčasne“.
- **finančné investície** – investovanie do špičkových vzdelávacích technológií, priestorov a ľudských zdrojov.
- **priame prepojenie vzdelávania s praxou** – vzdelávanie prepojené s reálnym svetom “tam vonku” – poskytujú Work placements, Career Centres, Internships a Guest lectures.

To, ako sa im to aj reálne darí, je vidieť vo výsledkoch celonárodného Student Satisfaction Survey (NSS), ktorý sa koná každoročne. V štatistických výsledkoch študenti anonymne uviedli:

- 9 z 10 absolventov si dokázalo po absolvovaní štúdia v UK nájsť prácu zodpovedajúcu svojmu vzdelaniu a očakávaniam (**vo svojom odbore**),
- 81% študentov je spokojných s priebehom štúdia,
- 86% študentov sa zhodlo, že profesori vedia zrozumiteľne vysvetliť učebnú látku,
- 82% súhlasí, že univerzity v UK majú relevantné a kvalitné zdroje, a služby.

Ak do úvahy zoberieme fakt, že prieskum je každoročne anonymný, ako by v podobnom prieskume dopadlo Slovensko?

Školné je rovnaké pre našich aj domácich študentov na britských školách. Školský rok (bakalár) na univerzite v Anglicku a Walese stojí v závislosti od odboru približne 9.250£. Pri magisterskom sa ceny školného taktiež líšia od odboru a pohybujú sa v rozpätí od 4.000£ do 13.000£. Školy sú zaviazané odovzdať študentom (svojim klientom) vzdelanie v adekvátnej kvalite a hodnote.

Náš stredoeurópsky región má ekonomickú silu porovnateľnú s Britmi len do určitej miery. Aj preto majú slovenskí študenti možnosť ešte stále financovať štúdium prostredníctvom finančných prostriedkov v Británii, takzvanej študentskej pôžičky. Pôžička je nekomerčná a zvyšuje sa len o oficiálne stanovenú ročnú mieru inflácie. Podmienkou na jej schválenie je prijatie na školu v UK a občianstvo v krajine EÚ. Jej splatnosť je až 30 rokov. Briti poskytujú študentskú pôžičku vždy na jeden rok, a finančné prostriedky je možné použiť výhradne na financovanie štúdia.

Čo sa týka aktuálneho vystúpenia Británie z EÚ (2019), v nasledujúcich rokoch sa naši študenti nemusia obávať zmeny ich statusu na univerzite. Školy vydali vyhlásenie, v ktorom sa zaväzujú, že aj v prípade odchodu Británie z EÚ nebudú meniť spôsob financovania pre študentov, ktorí sú na škole už v dobe odchodu Británie z EÚ, respektíve sú prijatí.

Jednoducho povedané, za podmienok, **za ktorých na univerzitu v Anglicku študenti z EÚ nastúpia, za tých aj vyštudujú.**

Za kvalitu sa vždy platí prémiová cena. No na oplátku, priemerná mzda v Británii je pre absolventa univerzity 24.500£ ročne, čo sú náklady za školné na bakalárskom stupni.

Ako vraví jedno britské príslovie: “Jediná vec, ktorá je zadarmo, je kúsok syra na pasci na myši”, a to pri vzdelaní platí dvojnásobne.

Štúdium v Dánsku

Už 10 rokov patrí Dánsko ku krajinám, kde na univerzitách študuje skoro najviac slovenských študentov. V európskom hodnotení kvality a inovácie školstva si Dánsko drží miesto v prvej trojke.

Dáni ako národ starnú a potrebujú „nových ľudí”, a aj prostredníctvom vzdelávania zahraničných študentov si pestujú budúcnosť svojej krajiny. Krajina láka mladých ľudí, do ktorých 18 rokov nemusela investovať ani euro (zdravotné, sociálne, školstvo, atď.). Na univerzite si ich pripravia a oni neskôr majú otvorené dvere na dánsky pracovný trh.

Študentov, ktorí sa rozhodnú pre návrat do rodnej krajiny, vedia nepriamo zužitkovať ako ambasádorov v danej krajine, a takto si budovať možné kontakty a siete do budúcnosti.

Dánske školy si v osemdesiatych rokoch minulého storočia osvojili spomínaný vyučovací systém **Problem Based Learning**. Štúdium na univerzite v Dánsku je rozdelené na tri časti tak ako u nás: bakalárske, magisterské a doktorandské. Najväčší rozdiel (okrem teda samotného prístupu k vzdelávaniu), ktorý som spozoroval na škole v Dánsku, bol, že samotná profesia učiteľa má vysoký spoločenský kredit. Nemal som pocit, že by moji lektori boli „frustrovaní“ nízkym platom či podmienkami v školstve. Na prednášky chodili učiť s viditeľným zápalom, a my ako študenti sme to cítili. Osobne som počas štúdia nevnímal žiadny stres či tlak a to dokonca ani počas skúšok. Nebudem klamať ak poviem, že na vyučovanie v škole som sa dokonca aj tešil.

Vedomosti nemajú žiadnu hodnotu, pokiaľ ich nevyužijete v praxi. Až 90% študijných programov v Dánsku zahŕňa buď 3- alebo 6-mesačnú povinnú stáž ako súčasť štúdia. Tú študent absolvuje vo firmách alebo organizáciách (v krajinách) podľa vlastného výberu. Stáž dáva študentom šancu skĺbiť teóriu a prax už počas štúdia. Je to príležitosť na výmenu vedomostí a testovanie zručností v reálnom pracovnom prostredí.

Absolvovanie stáže je takisto šikovná cesta, ako začať kariéru a ako si získať prácu na plný úväzok. Po ukončení štúdia sa stávate atraktívnejším na pracovnom trhu. Európska únia poskytuje študentom počas obdobia stáže aj grant, takzvaný Erasmus +.

Nárok na grant má každý študent denného štúdia z EÚ. Výška príspevku závisí od priemerných nákladov v krajine, čo je približne 300€ - 400€ mesačne, v prípade, že sa vrátite pracovať domov na Slovensko.

Dostupné typy stáží sa v jednotlivých programoch líšia:

- **stáž na pracovisku** – tu ste súčasťou každodennej práce v spoločnosti na rovnakej úrovni ako ostatní zamestnanci,
- **projektová stáž** – tu realizujete konkrétny projekt v úzkej spolupráci s hostiteľskou organizáciou,
- **podnikateľská stáž** – tu pracujete na svojej vlastnej obchodnej či podnikateľskej myšlienke (spolu s externými mentormi),

Dánsko je skutočne sociálny štát. Veľa štedrých benefitov sa ujde aj cudzincom. Sú na tom ekonomicky tak dobre, že si môžu dovoliť vyplácať **štipendium 750 € mesačne** (2019) nielen domácim, ale aj zahraničným študentom. EÚ umožnila využiť toto štipendium tým, ktorí popri štúdiu v krajine aj pracujú.

O štipendium môžete požiadať, ak ste občanom EÚ, študujete na škole v Dánsku (denné štúdium – nie študent programu Erasmus výmenný pobyt), zmluvne pracujete minimálne 10 – 12 hodín týždenne (43 hodín mesačne) a splníte formálne podmienky. Ich zdôvodnenie je, že ak zostane v krajine čo i len 1 z 10 študentov, tak na daniach a odvodoch zaplatí (respektíve vráti) krajine zhruba to, čo

štúdium stojí zvyšných deväť študentov.

Typické študentské práce kvôli jazykovej bariére sú napríklad práca v hoteli, reštaurácii, bare, výpomoc v šatni, upratovacie práce, roznášanie novín, pomocné práce v kuchyni, baby-sitting a pod.

Dánčina Vám určite na pracovnom trhu otvorí mnoho dverí. Zahraniční študenti majú možnosť navštevovať jazykovú školu. Po jej absolvovaní a zložení štátnej skúšky dostanete oficiálny certifikát, ktorý Vám dá v Dánsku šancu uchádzať sa o pracovné miesto na kvalifikovaných pracovných pozíciách. V porovnaní s angličtinou je dánčina relatívne ťažká. Môže to trvať približne 3 roky, kým sa ju plynule naučíte. Znie ako ostatné severské jazyky, a je podobná nemčine a flámčine.

Bežný život študenta na dánskej vysokej škole stojí samozrejme o trošku viac, ako na univerzite u nás. Výhodou je, že v Dánsku si študent môže oveľa lepšie privyrobiť. Brigáda v Dánsku je odmenená cca. 10 – 14 € na hodinu (u nás sú to len 3 - 4 € na hodinu). Priemerné mesačné náklady (ubytovanie, strava, transport, voľný čas) v Dánsku sú okolo 500 – 700 €. To samozrejme závisí od Vašich individuálnych nárokov a od mesta, kde žijete. V Kodani to môže byť kludne okolo tisícky, no v menšom meste môžu byť náklady oveľa nižšie.

Dáni sú takisto hrdí na svoju krajinu a spoločne pracujú na tom, aby

bola ešte dokonalejšia. Okrem dobrých platov a rôznych štátnych príspevkov si asi najviac cenia rovnováhu medzi voľným a pracovným časom.

Sú tak veľmi „v pohode“, až sa to zdá byť čudné. Sami dokonca organizujú pre cudzincov kurzy s názvom: „Prečo sú Dáni divní?“. Chcú totiž, aby ste pochopili ich mentalitu. Raz sme prišli na takéto sedenie so spolužiakmi. Tam nám pán z miestneho úradu spolu s vážnym sociológom vysvetľovali dôvody nepochopiteľných prejavov správania domácich obyvateľov. Pedagógovia napríklad prídu kludne do školy v teplákoch (naozaj pravdivý príbeh) alebo sa počas prednášky vyzujú. V práci sa totižto chcú cítiť uvoľnene ako doma. Na druhej strane, keď sa idú večer zabaviť, vyobliekajú sa do „business casual“.

Dáni patria k najšťastnejším národom na svete, aj keď majú menej slnka a viac zamračenej oblohy, z ktorej často mrholí. Slnko si nahrádzajú u nich veľmi populárnym soláriom a aby podporili tvorbu pigmentu, jedia veľa mrkvy. Toto som si všimol hlavne u dievčat. Tie majú so sebou v škole alebo v práci – v podstate všade – plastové boxy so zásobou mrkvy, ktorú chrúmu skoro stále.

V Dánsku sú obľúbené bicykle. Dáni si bez nich nevedia predstaviť život. Každý Dán má svoj bicykel. Oni ich úplne milujú!

Je absolútne normálne vidieť, ako ide otec ráno s dvoma malými

deťmi, ktoré sa vezú vzadu na bicykli. Nechá ich v škôlke a pokračuje na bicykli ďalej do práce. Bicykel je v dopravnej hierarchii pred autom, nad ním je už len chodec. U nás je to naopak. To isté platí pre Holandsko, krajinu známu vďaka drevákovi, veterným mlynom, bicyklom a tulipánom.

Severania sa zdajú byť chladní a len ťažko si pripustia „cudzince“ pod kožu. Nie sú to Španieli, ani Taliani. Jednoduchý spôsob, ako sa medzi nich začleniť, je prostredníctvom športového klubu či krúžku.

Dáni naozaj milujú šport. Či si vyberiete hádzanú, hokej, futbal, alebo pingpong, je to najlepší spôsob, ako ich spoznať a skamarátiť sa. Dáni sú potichu vždy a všade. Asi najviac to pocítite v MHD. V autobusoch je naozaj obrovské ticho. Jediní, koho budete počuť rozprávať, sú deti, zahraniční študenti, alebo cudzinci. Prívetivú tvár Dáni ukážu hlavne v piatky večer, kedy to v meste vyzerá ako na Silvestra. Obľubujú hlavne pivo - samozrejme to svoje dánske, presnejšie Carlsberg alebo Tuborg. Už viete, odkiaľ pochádza príslovie „Pije ako Dán?“

Dane v Dánsku sú pre mnohých študentov jedna veľká neznáma. Či už ste si našli prácu, alebo sa do hľadania ešte len púšťate, akonáhle v Dánsku začnete mať nejaký príjem, budete ho musieť zdať.

Každoročne sa medzi medzinárodnými študentmi množia rôzne teórie o tom, aké dane sa v Dánsku platia. Niektorí hovoria, že je to 45%, iní zase hovoria, že to je 8%. Pravda väčšinou býva subjektívna. V

problematike platenia daní je však iba jeden správny spôsob.

Prvá skutočnosť je tá, že v Dánsku sa paradoxne platia dane aj z akejkolvek štátnej pomoci, ktorú dostanete. To znamená, že musíte platiť dane aj zo štipendia SU, či podpory v nezamestnanosti. Nehľadiac na to, koľko na daniach zaplatíte teraz, v marci nasledujúceho roku dánsky daňový úrad (SKAT) každému vypočíta, aké mal platiť dane správne za celý predošlý rok.

V Dánsku majú tzv. „Progresívny daňový systém“, čo znamená, že čím viac zarobíte, tým viac daní platíte. Ak zarábate do 44.000 Dkk ročne (2019), z Vašich príjmov budete platiť iba 8% daň. Tejto sume sa hovorí „Fradrag“ a za predošlý rok to je 44.000 Dkk ročne.

Ak zarábate nad 44.000 Dkk, 8% budete platiť iba z prvých 44.000 Dkk, ktoré zarobíte, a z toho, čo zarobíte nad túto sumu, budete platiť daň vo výške 37%.

Revolúcia v školstve: Fíni končia s vyučovaním predmetov

Fínske školstvo využíva inovatívne študijné metódy a samotné štúdium vo Fínsku je aj vďaka tomu považované za jedno z najlepších na svete.

Štúdium vo Fínsku je takisto ako napríklad u susedov v Dánsku bezplatné. Síce bez štipendia (Dánsko), ale je stále dostatočne atraktívne, aby pritiahlo zahraničných študentov.

Univerzity vo Fínsku efektívne reagujú na potreby spoločnosti, podnikateľskej sféry a priemyslu. Školstvo upravili tak, aby ich absolventi mali čo najlepšiu šancu sa po škole uplatniť a hlavne mali čo najvyššiu hodnotu na pracovnom trhu.

Je to výsledok ich reforiem a inovácií, dlhodobej práce a pravdepodobne aj toho, že sú jednoducho organizačne lepší. Koncom sedemdesiatych rokov minulého storočia si uvedomili nutnosť zmeny konceptu vzdelávacieho systému, a tiež si osvojili Problem Based Learning. Fíni sa však rozhodli ísť ešte ďalej a uviedli skutočnú revolúciu vo vzdelávacom systéme.

Fínsko sa podľa plánov od 2020 stane prvou krajinou na svete, ktorá sa zbaví vyučovacích predmetov ako ich poznáme dnes. Chcú odstrániť z učebných osnov vyučovanie klasických predmetov.

Modifikujú predmety a ich výučbu ako sú napríklad fyzika, matematika, literatúra, dejepis alebo geografia, pričom namiesto jednotlivých predmetov budú študenti študovať udalosti a javy v interdisciplinárnej podobe. Napríklad druhú svetovú vojnu budú študenti skúmať v širšom kontexte – z hľadiska histórie, geografie alebo matematiky.

Tento systém bude zavedený pre študentov vyšších ročníkov, začínať by mal vo veku 15-16 rokov. Približne 70% učiteľov a profesorov už v súčasnosti navštevuje školenia v súlade s novým systémom zameraných na spôsob prezentovania informácií.

Svet mimo univerzitných múrov sa zmenil, mení sa a bude sa meniť rýchlosťou, na ktorú máme problém reagovať individuálne, nieto ešte ako inštitúcia. Vo Fínsku už na tom ale aktívne pracujú.

Najobľúbenejšie študijné odbory

Tieto odbory zrkadlia zmeny na trhu práce, uplatniteľnosť v globálnom prostredí a majú takzvaný „cveng“.

Na školách v zahraničí nájdete odbory, o ktorých možno ani neviete, no internet a stránky univerzít vám v tomto pomôžu.

Psychológia – študijný program vám predostrie dynamické témy ako

sú napr. štúdium mysle a ľudského správania. Odbor skúma tajomstvá toho, čo nás robí človekom, čo znamená „byť nažive“ a prečo sa správame spôsobom, akým sa správame.

Na lekciách budete študovať aj to, ako môžu psychológovia, psychologický výskum a terapia výrazne, a pozitívne ovplyvniť životy ľudí a celkovo spoločnosť. V Británii je odbor Psychológia priamo akreditovaný inštitúciou Britská psychologická spoločnosť (BPS). To vám ušetrí niekoľko rokov a ako absolventi už môžete následne pôsobiť v klinickej praxi.

Creative Writing- študijný program „kreatívne písanie“ sú lekcie a prednášky navrhnuté pre talentovaných spisovateľov. Odbor umožňuje rozvíjať „remeselný“ talent na písanie. Zameriava sa na kľúčové aspekty tvorivej písomnej praxe a na štúdium literatúry. Naučíte sa všetky zručnosti potrebné na zvládnutie tvorby písania ako sú editácia, syntax, štylistika, rýchlopis a napríklad aj to, ako prijímať kritiku. Odbor zároveň ponúka príležitosť pracovať s celým radom publikovaných autorov a akademikov, priamo v centre komunity aktívneho písania.

Marketing Management - Ak máte podnikateľského ducha a chcete pracovať v oblastiach ako je Import – Export, Marketing, Sales alebo Logistics, alebo snívate o založení svojej vlastnej reklamnej agentúry, potom zvážte tento odbor. Marketingoví manažéri a predajcovia sú veľmi žiadaní pre svoje schopnosti pracovať systematicky napr. na

cielení marketingových stratégií. V rámci programu sa tiež naučíte pracovať so zmluvami, analýzami trhu, osvojíte si predaj a vyjednávacie techniky, nadobudnete vedomosti z Mikro- a Makroekonómie, marketingovej stratégie a projektového riadenia.

Euro Asia Business Management - Pokiaľ máte záujem o medzinárodnú kariéru v oblasti predaja, manažmentu a marketingu, a láka vás možnosť študovať dva roky v Číne, tak je tento program ako stvorený pre vás! Budete študovať ekonómiu v globálnom kontexte Ázie. Okrem toho sa naučíte, ktoré faktory zohrávajú dôležitú úlohu v obchode medzi európskymi a ázijskými krajinami, nadobudnete vzdelanie v oblasti práva, etiky, psychológie a čínskeho jazyka, aby ste boli schopní analyzovať problematiku daných kultúr. Ťažiskom bude, pochopiteľne, Čína a tiež sa dozviete, ktoré faktory zohrávajú dôležitú úlohu pri obchodovaní medzi európskymi a ázijskými krajinami.

Service, Hospitality & Tourism Management - Ak snívate o kariére, kde budete vytvárať zážitky a služby v oblasti cestovného ruchu, tak je pre Vás tento odbor správnu voľbou. Diplom zo Service, Hospitality & Tourism Management Vám umožní pracovať na všetkých úrovniach v organizáciách turizmu a cestovného ruchu. Získate vedomosti o podnikaní, budete schopní zapojiť sa do zákazníckych vzťahov z rôzneho jazykového a kultúrneho prostredia.

Vďaka tomuto programu taktiež získate dobrý základ pre založenie

svojej vlastnej firmy, napríklad cestovnej kancelárie, reštaurácie či hotela. Program je zameraný na sektor služieb v oblasti cestovného ruchu, turistických atrakcií, športu, ako aj prostredia hotela, konferencií a reštaurácií.

Commerce management - Cieľom programu je kvalifikovať študenta nielen v teoretickej, ale hlavne v praktickej rovine výziev pracovného trhu a to v globálnom vnímaní. Umožní vám pracovať napríklad v business centrách po celom svete a v rade pracovných príležitostí, ako sú vedúci projektu, plánovač podnikania, senior manažér v oblasti logistiky či v odvetví cestovného ruchu. Program Commerce Management vám poskytne akademické zázemie pre pokračovanie štúdia v odbore napríklad International Sales a Marketing Management.

Logistics Management - Logistika je jednou z hlavných aktivít v rámci každej väčšej spoločnosti. Do logistiky spadá viacero oblastí: tok informácií, preprava, skladovanie, inventarizácia, manipulácia s materiálom či bezpečnosť, ľudské zdroje, tok financií a v neposlednom rade spracovanie informácií. Dá sa povedať, že je to reťazec činností, ktorých výsledkom má byť optimalizácia času a nákladov, ktoré sú potrebné na dokončenie danej „dodávky”.

Odbor sa delí na 2 hlavné oblasti: časť zaoberajúca sa výkonom a časť zaoberajúca sa nákladmi. Ich cieľom sú krátke dodacie lehoty, maximálne využitie dostupných produkčných kapacít, nízke

prepravné náklady či spoľahlivé dodržiavanie termínov.

Architectural Technology and Construction Management – Ak sa chcete stať súčasťou projektových tímov pre architektonické a stavebné firmy vo svete, toto je ten pravý odbor. Naučíte sa viac o ECO-Architecture v digitálnom svete dizajnu, navrhovaní, plánovaní, stavaní a spracovávaní kompletných stavebných projektov od A po Z. V rámci tohto programu budete pracovať na reálnych projektoch, ako je práca na rodinných domoch, pri realizácii komerčných budov či športových hál.

ATCM vám poskytne šancu na znalosti z oblasti architektúry, analýz zaťaženia, konštrukcie, digitálneho kreslenia a jeho techniky, pokročilej techniky, digitálneho riadenia, technických služieb, energetických výpočtoch, pasívnej technológie, plánovania a riadenia.

Financial Management - Finančný manažment je program, ktorý sa sústreďí na problémovú oblasť riadenia finančného hospodárenia firiem. Program je zameraný na získanie základného povedomia o podnikových financiách, plánovaní a investičnom rozhodovaní, controllingu, a meraní výkonnosti podniku.

Zoznámite sa so všeobecnými zásadami finančného riadenia a s významom majtkovej, a kapitálovej štruktúry podniku pre jeho finančné rozhodovanie. Dôraz sa kladie na pochopenie vzťahov medzi operatívnym a strategickým plánovaním v podniku.

Computer Science – Ak hľadáte vynikajúce kariérne možnosti v oblasti IT a chcete pracovať v oblasti informačných technológií na pozíciách ako je programátor, web developer, správca siete, správca systému alebo IT koordinátor, určite zohľadnite tento odbor. CS vám poskytne všestranné znalosti informačných technológií a je zameraný na praktický prístup, tzv. „Learning by doing“.

Program kladie dôraz nielen na technickú časť, ale aj na sociálny aspekt, pretože školy sa snažia pripraviť absolventa tiež na prácu v tíme. V rámci programu sa okrem iného budete učiť o algoritmoch, dátových štruktúrach, teóriách jazyka, databázach, internetovom programovaní a distribuovanom programovaní. V súčasnej dobe väčšina škôl pracuje s programovacími jazykmi Java a C # / NET a používajú MS SQL Server.

Multimedia Design & Communication- Študijný program zahŕňa hlavné vedné oblasti: The Company Design and Visualisation, Communication and Presentation, Electives and Interaction Development. Budete mať možnosť na sebarealizáciu v pracovných pozíciách ako Multimediálny developer, Multimediálny designer, Web designer, Asistent produkcie, resp. môžete pokračovať v štúdiu odborov, ako sú E-Concept Development a Web Development.

Súčasťou odborov je takisto Internship/pracovná stáž. Tá je navrhnutá po dobu dvoch semestrov tak, aby firma a študent mali dostatočný časový horizont na dokončenie pracovných úloh, pričom študent získa

rozsiahle pracovné skúsenosti z profesionálnej praxe.

Kapitola III

Praktické rady

Odliv mozgov

Kam nám v skutočnosti odchádzajú ľudia zo Slovenska?

Podľa štatistík máme na Slovensku ročne zhruba 50.000 nových maturantov, a z toho 9.000 študentov (necelých 20%) odchádza za štúdiom do zahraničia. Kam nám odchádzajú mozgy, ktoré vieme len ťažko nahradiť rovnakou rýchlosťou z radov našich maturantov? Celkovo máme v danom roku 27.000 študentov na univerzitách v zahraničí (a to len na bakalárskom stupni).

Podľa štatistík sú z toho viac ako 2/3 študenti na univerzitách v Čechách a necelú 1/3 tvoria študenti na univerzitách v zahraničí (UK, Škandinávia, Austrália, Maďarsko a i.). Sú to ohromné čísla, ktoré hrajú v prospech Českej republiky.

Mozgy, ktoré sú „ohrozené“, nie sú tie, ktoré nám dočasne odchádzajú na „západ“, ale mozgy migrujúce za štúdiom a prácou za riekou Morava. Príbuznosť kultúry, neexistujúca jazyková bariéra, jednoduchá doprava, silnejšia ekonomika a historická blízkosť robia z Českej republiky chtiac či nechtiac „vysávač“ našich mozgov. Odliv sa nedeje nárazovo. Je to pomalý a veľmi elegantný proces. České inštitúcie si veľmi pedantne robia u nás doma svoju marketingovú úlohu.

Pomôžem si opäť príkladom. Sami sme pomyselnou žabou v hrnci s horúcou vodou. Ak by sme ju do vriacej vody hodili priamo, tá by sa od dna reflexívne odrazila. Síce by sa asi popálila, ale určite by to prežila. No my sme žabou, ktorú vložíme do hrnca s ešte studenou vodou, ktorú si sami a nevedomky postupne zahrievame. Napríklad aj cez dvojstrannú dohodu o bezplatnom štúdiu našich študentov v ČR a ich študentov u nás. Pomer je 8:2 v prospech našich študentov.

Na opačnej strane sú študenti, ktorí si vyberú za cieľovú krajinu napríklad spomenuté Dánsko, UK, Holandsko či iné. Tí sa často po ukončení štúdia vracajú späť domov. Je to spôsobené hlavne tým, že ich primárny cieľ je stále výhradne štúdium a ďalej sú to napr. rozdielnosť kultúr, iný jazyk a čisto praktické veci, ako sú napríklad chýbajúca kreditná história na uznanie hypotéky, smútok za rodinou, za priateľmi či za domovom.

Absolventi zahraničných univerzít majú tri kľúčové vlastnosti. Prvou je jazyková vybavenosť (väčšinou angličtina, často v kombinácii s druhým cudzím jazykom). Ďalej sú to absolventi PBL, a v neposlednom rade majú silné nekognitívne vlastnosti.

Prioritou našej spoločnosti by malo byť vybudovanie infraštruktúry pre návrat absolventov späť na Slovensko a uplatnenie ich akademických, lingvistických a osobných zručností na slovenskom pracovnom trhu a v spoločnosti. Nevyhnutný je tu aj kontakt medzi súkromnými a štátnymi spoločnosťami a absolventom, už v čase pred

jeho integráciou do spoločnosti v zahraničí. Takisto argumentácia potreby návratu z osobného aj spoločenského významu, a pravdepodobne aj konkrétna ponuka sektoru alebo pracovného miesta, či už v súkromnej, alebo štátnej sfére.

Práve na túto skupinu študentov by sme sa mali na Slovensku aktívne zacieliť a ich návrat neponechať iba náhode.

Kultúrny šok - vedľajší účinok pobytu v zahraničí

Pobyt mimo svojho domova a naučených situácií zvláda každý rôzne. Kultúrny šok je psychický, čiastočne aj fyzický „prechod“ spôsobený zmenou životného a kultúrneho zázemia.

Kultúrny šok je najlepšie pozorovateľný pri dlhodobom pobyte mimo domova. Samotné prejavy kultúrneho šoku sú veľmi individuálne. Závisia od nastavenia samotného človeka, od konkrétnej situácie, od času, od spoločnosti, v ktorom sa vyskytuje, od úloh, ktoré plnia, lebo od jeho sociálnych a komunikačných zručností.

Prvou fázou je nadšenie, ktoré nastáva hneď po príchode do nového prostredia. Pocit nadšenia vyvoláva takmer všetko: odlišné správanie ľudí, iné návyky, jedlo, životný štýl, počasie, objavovanie nových

miest. Zvyčajne sa jedná o najkratšiu časť, ktorá trvá približne 3 - 4 týždne.

Nasledovať bude otrávenie, ktoré je najhoršou fázou zo všetkých. Práve vtedy nastáva prechod, ktorý sa v ďalších fázach kryštalizuje. Všetky veci, ktoré spočiatku spôsobovali nadšenie, začnú teraz neskutočne „liezť na nervy“. Od prejavov ľudí, cez TV programy až po jazyk, v podstate všetko, čo je iné ako doma.

Na rad príde zvykanie si. Dĺžka fázy je o niečo dlhšia ako pri nadšení a pravdepodobne ide o najpríjemnejšie obdobie. Postupne sa s vecami, ktoré vás ešte nedávno „žrali“, vyrovnávate, zžijete sa s kultúrou, prijímate zvyky a stávate sa súčasťou danej krajiny. Pomaly sa formujete na uvedomelého človeka. Nastane kompletný prechod s neobmedzenou dĺžkou trvania. Stane sa z vás človek, ktorý pochopil odlišnú kultúru a pritom má stále v sebe zakódovanú tú svoju.

Kedykoľvek sa vrátite do danej krajiny, budete schopný prepnúť a žiť s miestnymi obyvateľmi. Multikultúrna komunita vám otvorí dvere k mnohým novým a vzrušujúcim dobrodružstvám, a zážitkom.

Multikulturalizmus je mimoriadne silný v tom, že nastaví zrkadlo našim stereotypom v uvažovaní a povzbudí nás vo vytváraní nových vzťahov, a názorov. Každodenný život s priateľmi a spolužiakmi z rôznych krajín Vás môže ovplyvniť natolko, že sa stanete niekým, kto bude plne schopný prispôbiť sa nielen rôznym realitám, ale naučíte

sa byť silnejší v situáciách, v ktorých budete potrebovať zabrať.

Poslednou fázou je takzvaný obrátený kultúrny šok. Nastane po návrate domov a trvá niekoľko týždňov. Počas tejto doby prebiehajú všetky vyššie spomenuté fázy v kratšom čase a silnejšej intenzite. Po dovŕšení sa človek stane naozaj tolerantným.

Keď sa vrátite späť domov, už nebudete prechádzať ulicami svojho mesta bez toho, aby ste si nevšimli to všetko, čo ste vnímali predtým automaticky. Zmeníte svoj prístup k ľuďom, pohľady na vec a celkovo Vaše myslenie sa zmení na pozitívnejšie. Pomôže vám to spraviť inventúru Vašich priateľov.

Vzhľadom k tomu, že s rodičmi nebudete v osobnom kontakte dlhší čas, Vaše vzťahy sa určite zmenia (väčšinou k lepšiemu), a rodinné putá sa spevnia. Spoločne sa budete tešiť zo vzájomnej prítomnosti a zabudnete na malichernosti. Začnete si uvedomovať, všímať a porovnávať systém fungovania vecí a ľudí tam, a doma.

Doma je doma a tam je tam. Určite poznáte citát: „Nepýtajte sa, čo môže urobiť vaša krajina pre vás, ale to, čo môžete urobiť pre svoju krajinu vy.“

Strašiak menom angličtina

Pri podávaní prihlášky do zahraničia príde na rad otázka ohľadom úrovne anglického jazyka.

Na trhu s výučbou cudzích jazykov nájdete niekoľko rôznych celosvetovo uznávaných certifikátov.

Najrozšírenejším z nich je IELTS (International English Language Testing System). Je to najpopulárnejšia skúška z anglického jazyka, ktorú akceptuje viac ako 10 000 organizácií v 140 krajinách sveta, medzi ktoré patria univerzity, vládne organizácie, či zamestnávatelia. IELTS sa stal jediným testom z anglického jazyka akceptovaným pre účely imigrácie a to do všetkých krajín, kde sa vyžaduje znalosť angličtiny. Každý rok absolvuje skúšku viac ako 3 milióny študentov.

Ak sa rozhodnete pre skúšku IELTS, máte na výber dva formáty. Jeden sa nazýva IELTS ACADEMIC, ktorý je zvyčajne požadovaný akademickými inštitúciami či zamestnávateľmi. Druhý formát sa nazýva IELTS GENERAL TRAINING a zvyčajne sa používa pre účely imigračných úradov.

Pri obidvoch formátoch sa testuje počúvanie (Listening), čítanie (Reading), písanie (Writing) a hovorenie (Speaking). Celý test trvá približne 2 hodiny a 45 minút. Skúšku môžete absolvovať

v spolupráci s inštitúciou British Council, napr. v Bratislave, Košiciach, Trenčíne, Trnave a Žiline.

Ďalšou možnosťou je TOEFL (Test of English as a Foreign Language). Vybrať si môžete absolvovanie skúšky na počítači (iBT TOEFL) alebo na papieri (PBT TOEFL). Oba druhy testu sa skladajú zo štyroch častí a to iBT: čítanie, písanie, počúvanie a ústna časť, alebo PBT: počúvanie, porozumenie a štruktúrna úprava textu, čítanie a písanie. Pokiaľ si natoľko neveríte v hovorenej angličtine, môže pre vás byť ideálne PBT, ak máte naopak problémy s logickým dopĺňaním textu, je jednoduchšie zvoliť si iBT. Ústna časť iBT prebieha stále s počítačom v certifikovanom stredisku, kde dostanete slúchadlá s mikrofónom. Niekomu nemusí byť príjemné, ak ostatní študenti hovoria, zatiaľ čo sa on snaží porozumieť otázke.

Ďalší uznávaný test je Cambridge Test (CAE). Skladá sa zo štyroch častí: počúvanie, čítanie a použitie jazyka, písanie, a hovorenie. Test má síce oficiálne doživotnú platnosť, avšak väčšina univerzít po celom svete vyžaduje, aby výsledok testu nebol starší ako 2 roky.

Vo všeobecnosti je potrebné na prijatie do zahraničia dosiahnuť minimálnu úroveň B2 alebo C1. Angličtiny sa už nemusíte báť, pretože sa z nej v podstate stala „povinná jazda“.

Ohľadom vašej znalosti cudzieho jazyka vás môžem ubezpečiť, že

ho nikdy nebudete ovládať tak zle, ako ho ovládate teraz a nikdy tak dobre, aby ste vedeli každé jedno slovíčko.

Stačí sa do toho iba pustiť a hlavne vydržať.

Ako si zlepšiť šance na prijímacích pohovoroch?

Čo je najdôležitejším kritériom prijatia? Prospech? Je to angličtina? Alebo je to len časť úspešného zvládnutia prijímacích skúšok?

Na školách v zahraničí sa na väčšinu odborov nerobia typické prijímacie skúšky. Výnimkou sú snád' len umelecké školy či medicína. Priemer známok je dôležitý tak ako aj u nás, ale ďalšími faktormi na prijatie sú znalosť angličtiny, motivácia k štúdiu, pracovné skúsenosti, mimoškolské aktivity a cestovateľské skúsenosti. To už znie lepšie, čo poviete?

Pripravte si k prihláške diplomy, potvrdenia z praxe, dobrovoľníctvo, ocenenia či kurzy. Všetky relevantné dokumenty sa budú dať zužitkovať.

Čo sa týka anglického jazyka, prevažná väčšina napr. dánskych škôl

uznáva anglický certifikát OOPT. Test je zhruba na úrovni B2 - C1. Na niektoré univerzity je nutné mať oficiálny certifikát, ako je napríklad CAE, IELTS alebo TOEFL. Tieto „vyššie“ certifikáty sú samozrejme dostatočnou výhodou v prijímacom konaní pre všetky školy vo vašom výbere.

Ďalšie veľmi dôležité body v prijímacom konaní dostanete za skvelý motivačný list. Ten je pravdepodobne vašim najdôležitejším dokumentom (platí hlavne pre bakalárske odbory).

Školy sa rozhodujú na základe motivačného listu, či vás pozvú na pohovory, ktoré sú buď cez Skype alebo osobne. Motivačný list je jedným z prvých dokumentov, s ktorým príde škola do styku. Musí ich dostatočne zaujať, aby sa o vás chceli dozvedieť viac. Pohovor prebieha skôr v neformálnom duchu, takže môžete očakávať uvoľnenú atmosféru.

Čo si na pohovor pripraviť? Hlavne to, čo im chcete o sebe povedať. Kto ste, čo chcete dosiahnuť, prečo práve daná škola a odbor vám k tomu môže napomôcť, čo vás k tomu všetkému vedie.

Pri pohovore je dobré držať sa jednej zásady. Keďže sa s protistranou vidíte/počujete asi prvý a pravdepodobne aj poslednýkrát, **nie je dôležité to, čo im o sebe poviete, ale najmä to, ako im to poviete.** Po absolvovaní pohovoru sa škola vyjadrí, či vás prijme alebo nie a celé prijímacie konanie sa ukončí.

No a potom Vám už len stačí úspešne zmaturovať, nájsť v sebe odvahu, vybaviť si ubytovanie a môžete kupovať letenku!

Práca popri štúdiu

Akú prácu, kde a ako aktívne si ju hľadáte, je vaša vec. To, či prácu získate, záleží najmä od vašej povahy a interpersonálnych zručností.

Do hľadania si vhodnej práce dajte hlavne nadšenie a pozitívnu energiu. Dobre spracované CV alebo motivačný list sú samozrejmosťou. Chcíte sa predať! To je tá najtypickejšia (ale aj najdôležitejšia) rada. Ak nezaujmete zamestnávateľa na prvý pohľad, s veľkou pravdepodobnosťou životopis skončí v koši alebo v tom lepšom prípade - niekde na kôpke spolu s ďalšími, kde ho už nikto nikdy hľadať nebude.

Hľadajte si prácu osobne. Väčšina študentov si našla prácu práve obchádzaním všetkých možných klubov, krčiem, skladov a hotelov, všade tam, kde by teoreticky nejaká mohla byť. **Prvý dojem je Váš najdôležitejší, využite to.** Či sa nám to páči alebo nie, všetci stále súdime ľudí, ktorých stretávame.

Je to prirodzené správanie, ktoré nám zostalo ešte z „prehistórie“, z

čias, keď sme žili v tlupe. Tlupa nás chránila, zabezpečila dostatok potravy, ochrany a tepla. Každý jedinec vo vnútri bol jej vitálnou časťou a musel sa prispôbiť. Ak by sa len správal inak, v tom lepšom prípade by bol z tlupy vylúčený. Osvojil si spoločné formy správania, zvyky, vizáž. Inakosť bola potrestaná.

Pre domácich sme v zahraničí v podstate príslušníci „inej tlupy“ –sme „nedomáci“. Vcítte sa do ich kože. Čo všetko musia vo svojom vnímaní prekonať, ak dajú prácu „nedomácomu“?

To ma privádza k situácii, keď k nám do agentúry zavítali naši študenti s tým, že si v dánskom mestečku len ťažko hľadali prácu. No pravdou je to, že chlapci mali miesto účesu dredy, v nose náušnicu, vyťahajú pokreslenú mikinu a ich celkové správanie odzrkadľovalo ich výzor. Prvý dojem je najdôležitejší a rozhoduje o tom, ako si vás zamestnávateľ zaškatuľkuje. Buď to bude medzi uchádzačov, ktorým povie, že sa im ozve neskôr alebo medzi tých, ktorým dá skutočne šancu.

Pripravte si takisto odpovede. Môžete si byť istý, že sa Vás budú pýtať, prečo chcete pracovať práve u nich? Čo od práce očakávate? Aká je vaša motivácia a aké máte kompetencie? Zistite si o svojom potenciálnom zamestnávateľovi aspoň základné informácie.

Správne načasovanie je základ. Počítajte s tým, že na začiatku školského roka bude veľa ďalších študentov, ktorí budú hľadať to isté

ako vy – slušnú prácu a dostatok hodín, ktoré sa dajú zvládnuť popri štúdiu. Pripravte a vytlačte si svoje CV a pozrite si inzeráty ešte pred svojím príchodom do zahraničia. Hneď po príchode toho budete mať zvyčajne vyše hlavy a nebudete mať čas k tomu ešte písať CV a zisťovať, kde a za koľko by sa dalo vytlačiť.

Najdôležitejšia rada pri hľadaní si práce znie: „Hlavne sa nevzdávajte, nikdy sa nevzdávajte. Ak vás odmietnu, aj tak sa nevzdávajte“. Keď to nevyjde dnes, môžete mať šťastie zajtra. Ide len o to vydržať a byť trochu neodbytný. **Rozdiel medzi úspešnou osobou a ostatnými nie je v nedostatku síl či vedomostí, ale v nedostatku vôle.**

Voľný čas

Typický deň študenta v zahraničí môže mať dve podoby. Bud' strávite deň v posteli s notebookom pri sledovaní Netflixu alebo to budú produktívne dni plné zážitkov.

Po škole môžete zájsť so spolužiakmi niekam na dobrú kávu do mesta, či už pracovať na projekte, alebo len tak debatovať. V každom meste v zahraničí máte široký výber rôznych kaviarní, barov a reštaurácií na rôzne spôsoby. Určite si časom nájdete svoj obľúbený podnik, ktorý vám bude najviac vyhovovať cenovo aj priestorovo a ktorý budete vždy radi navštevovať.

Určite niekedy zájdite aj do kina. V mestách sú rôzne múzeá a galérie, ktoré sú často krát pre študentov zadarmo. Pokiaľ nechcete míňať peniaze, spravte si kávu a pohodu doma, alebo si zoberte deku a zájdite s kamarátmi do parku, či na pláž.

Ďalšou aktivitou, ktorou si veľa študentov vyplňa svoj voľný čas, je posilňovňa. Zaplatíte si permanentku na celý mesiac alebo rok a môžete ju využívať neobmedzene. Cvičenie je skvelým spôsobom, ako na chvíľu vypnúť popri projektoch a prezentáciách v škole. Niektoré posilňovne majú dokonca vstup nonstop, no v noci tam väčšinou nikoho nenájdete (dokonca ani personál). Jednoducho len prídete, priložíte svoju registračnú kartičku k turniketu a máte celú posilňovňu iba pre seba.

Každá univerzita má „pod sebou“ množstvo (cez stovku) športov či záujmových krúžkov (hlavne školy v Británii).

Veľmi obľúbené sú knižnice. Registrácia je väčšinou zadarmo a platíte jedine vtedy, keď meškáte s vrátením knihy. Okrem kníh si tam viete požičať aj CD, DVD, vinylové platne alebo časopisy. Máte tam Wi-Fi a pracovné počítače, tlačiarne na skenovanie, a tlačenie dokumentov. Knižnice sú skvelým miestom, kde sa môžete so spolužiakmi zašit' a nikto vás nebude vyrušovať pri práci či oddychu. Sú to úžasné miesta pre skupinové projekty, keďže ich vybavenie je prispôbené práve študentom. Môžete v nich nájsť kaviarne, boxy s gaučami,

„tulivaky na sedenie“. Fungujúca a dostatočne silná Wi-Fi by mala byť pravdepodobne pridaná na spodný level Maslowovej pyramídy potrieb.

GapYear (Rok pauzy)

Po ukončení maturitného ročníka sa študenti rozdelia na dve skupiny. Jedna pokračuje na univerzitu a druhá predstavuje študentov, ktorí sa rozhodnú po škole vziať si takzvaný Gapyear, čo znamená v podstate rok pauzy bez štúdia.

Znie to fajn, nie? „Gapyear.“ Počas tohto obdobia sa študenti vyberú napríklad do zahraničia pracovať, aby si našetrili zdroje na nasledujúce štúdium v zahraničí, zdokonalili sa v cudzom jazyku, alebo spoznali novú kultúru, zvyky, ľudí, či samého seba. Súhlasím, môže to byť na jednej strane dobrá príprava na budúci vysokoškolský život.

Človek sa osamostatní, nadobudne praktické schopnosti a pochopí rozdiely života doma a v zahraničí. Zároveň si „oddýchne“ od štúdia a má čas a príležitosť zamerať sa na svoje osobné potreby a seba samého.

No verím, že práve počas tohto roka si určite uvedomíte aj to, aké je vzdelanie cenné, a že radšej budete „zarezávať“ v škole ako v práci,

ku ktorej sa už určite nebudete chcieť vrátiť potom, ako dokončíte svoje formálne vzdelanie. S kvalitným vzdelaním totižto ani nebudete musieť.

Všetko však má svoje mínusy a v tomto prípade je to Vaša adaptácia na škole, čiže si znovu zvyknúť na kolobeh štúdia. Bude pre Vás ale jednoznačne ťažšie dostať sa späť do rytmu života „študenta“ a zvyknúť si opäť na učenie, projekty, známkovanie a prednášky.

Druhú skupinu tvoria študenti, ktorí sa rozhodli pokračovať v štúdiu hneď po ukončení strednej školy. Sú to študenti, ktorí už viac-menej majú vo svojej budúcnosti jasno, a preto nie je dôvod štúdium odkladať. Oni majú začiatky na novej škole oveľa jednoduchšie, pretože sa vedľa rýchlejšie adaptovať na štúdium.

Ďalšou výhodou je to, že školu budete mať ukončenú o rok skôr ako tí, ktorí sa rozhodli pre Gapyear. **Nie je predsa čas strácať čas.**

Kapitola IV

Rozhovory

V nasledujúcej kapitole venujem priestor rozhovorom, ktoré sme spravili v spolupráci s rôznymi portálmi a slovenskými týždenníkmi. Rozhovor má svoju jedinečnú atmosféru a snád' vám ponúkne ešte o trochu viac informácií.

1. Aký je rozdiel medzi štúdiom na Slovensku a v zahraničí?

Na Slovensku funguje subjektovo orientovaná výučba, čo znamená, že sa učíte „o tom“ predmete. Učiteľ vám dá na vysokej alebo na strednej škole napríklad knihu organizačná štruktúra a povie vám: naučte sa to, lebo vtedy a vtedy máte z toho písomku. Takýmto spôsobom sa učíme u nás doma.

Napríklad čo znamená makroekonómia? Alebo aké typy manažmentu poznáte – a to všetko pekne naspamäť. Zahraničné univerzity sú orientované na Problem Based Learning alebo po našom problémovo orientovaná výuka. Znamená to, že študenti robia na projektoch v malých skupinách po piatich. Vyberú si nejaký problém, ale nie v negatívnom slova zmysle.

Študuješ napríklad ekonomický odbor a namiesto memorovania poučiek, a písania diktovaného, robíš konkrétne projekty v malých skupinách, po štyroch alebo po piatich. Okrem iného sa tak naučíš spolupracovať a tvoriť v skupine, nie si individualista.

U nás si v anonymnej aule medzi 200 ľuďmi, čo ťa nemotivuje ani zdvihnúť ruku a bojíš sa vyjadriť nesúhlas. Nečudujem sa študentom, že uprednostnia svoj smartphone pod lavicou pred samotným výkladom. V Dánsku dostaneš projekty, vymyslíš si problém, ktorého cieľom bude niečo konkrétne zlepšiť a spolu z toho skupinka urobí analýzu na základe teórie, ktorú sa učia a vytvoria závery.

Svet sa mení, a už nie je pre jednotlivca dôležité napríklad vedieť, kedy sa narodil Ľudovít Štúr. Je to absolútne neaktuálne a okrem toho ľahko túto informáciu nájdeme na internete. Samozrejme, fakty sa treba učiť, ale my prikladáme faktom majoritnú dôležitosť. V Dánsku kladú dôraz na konštruktívne, kritické myslenie.

Modelový case study by bol napríklad, prečo firma Scandinavian study v regióne tom a tom, dosahuje také a také výsledky a čo môže na tom zlepšiť. Následne si členovia skupiny rozdelia úlohy.

Prvý si zoberie makroekonómiu, druhý mikroekonómiu, tretí vplyv kultúry a každý mapuje teóriu a poučky a celé to dajú dokopy. Potom to prakticky aplikujú na konkrétny problém a na základe toho vytvoria analýzu. Výsledok prinesú učiteľovi: toto a toto sme vytvorili, takto sme to interpretovali a to je náš názor. Na Slovensku by ste sa učili čisto, čo je to makroekonómia. V zahraničí od prvého dňa robíte malé skupinové projekty. Tam nie je skúškové, ale pravidelné skupinové

úlohy každý mesiac alebo každé dva týždne, kedy odovzdáte projekty.

Vedie vás to k tomu, aby ste sa naučili kreatívne a konštruktívne rozmýšľať, organizovať si svoj čas a nie iba memorovať fakty z kníh.

2. Čo s predmetmi ako fyzika, matematika či chémia? Tam to bez memorovania veľmi nejde.

Pamätám si, že sme si na fyzike hovorili o sile a o Newtonovi, ale nepamätám si, že by sme si tie veci aj skúšali v laboratóriu.

Mal som tu študenta zo slovenskej univerzity, ktorý sa sťažoval, že sa na škole nudil a počas prvých dvoch semestrov sa vôbec nedostal k programovaniu, len počítali a počítali. Prišiel do Dánska a hneď prvý týždeň skúšali robiť aplikácie pre mobilné telefóny. Nehovorím, že je tento spôsob výuky stopercentný, ale im to funguje. Profesor v tomto prípade len ukazuje cestu a žiaci musia mať silnú vnútornú disciplínu. Je iba na nich, ako projekt spravia.

Keď sa pracuje v skupinách, je pravdepodobné, že jeden človek v nej bude pracovať na 90 % a zvyšok sa bude ulievať. Áno, je to tak. Záleží to od ľudí, s ktorými sú študenti v skupine.

Nedá sa to zovšeobecniť, ale keď si v skupine s Dánmi, tak tam to frčí. Závisí to ale od mentality, krajiny aj od prístupu jednotlivca. Môžeš byť v skupine s piatimi Rumunmi alebo Španielmi, ktorí

nemajú takú disciplínu ako napríklad Nemec alebo Dán a spolupráca na projekte môže byť fantastická.

Pokiaľ v skupine nie je žiadny leader alebo sa jeden člen ulieva, zvolajte meeting, porozprávajte sa o tom v skupine alebo sa chopte skupinového riadenia vy. Aj takto sa rieši a problémy v práci a škola ťa na to vie výborne pripraviť – aj keď si to možno najskôr ani neuvedomíš.

3. Aké výhody má pre študenta štúdium v zahraničí?

Ako prvé je to hlavne angličtina. Ľudia sa boja aj keď ju vedia, no nepoužívajú ju. Osamostatnenie je ďalšia vec. Doma ste vo svojej bavlne, máte vytvorené určité návyky alebo sociálny kruh, pocit bezpečia, jedlo, teplo domova, dedka, babku, v televízií počujete program vo svojom jazyku. Sú to super veci, ale to vás v živote neposúva ďalej. Učíte sa v živote iba na veciach, ktoré sú ťažké alebo tvrdé. Pre študentov na strednej škole je to maturita, všetci sa toho boja, ale musia si tým prejsť.

Druhá vec je aj to, že Vás maturitou učitelia strašia, no keď ju zvládnete, tak postupujete do ďalšieho levelu. V zahraničí nebudete mať nikoho, kto by vám pomohol, a budete si musieť pravdepodobne sami nájsť ubytovanie, možno budete riešiť konflikty s kamarátmi, všade kam pôjdete, budete musieť rozprávať po anglicky, budete si musieť pozrieť spoje v meste, nakúpiť si v obchode jedlo na niekoľko

dní. Trochu sa budete hanbiť, ale prekonáte to. Faktom je, že všetko je to jedno veľké dobrodružstvo.

Keď pôjdete študovať do Nitry na poľnohospodársku, tak je to paráda, ale veľa dobrodružstva sa za tým neskrýva. S tým môžeme hádam všetci súhlasiť. V živote sú určité časové okná, kedy by sme mali niečo robiť.

V 13-tich až 18-tich ste ešte doma, spoznávate okolitý svet. Od 19-tich do nejakých 25-tich je práve ten správny čas odísť do sveta. Svet je veľmi veľký a krásny, máte šancu spoznať veľa nových ľudí a vecí.

Treba žiť externý svet, nie ten interný, pretože ten je nereálny. To, že si budete na sociálnych sieťach písať a prežívať emócie súkromne zavretí doma, nie je skutočné. Žite externý svet, ktorý je tvorený fyzickými vecami. Chytiť, voňať, počuť, vidieť - to sú všetko veci, ktoré treba zažiť.

Nie je čas strácať čas. Keď budete mať 25 až 30, možno budete chcieť deti, dom, rodinu. V 40-ke až 50-ke už budete vychovávať skoro dospelé deti a v 50-ke či 60-ke by ste už v živote mali mať niečo dosiahnuté. No a 70 rokov a viac, to už je jeseň života..

4. Ako sa zahraničné školy prispôbujú globálnemu svetu?

Dobrym príkladom novodobej adaptácie je napríklad Fínsko. Majú odbor eSports Business Management, čo je organizovanie turnajov, na ktorých ľudia hrajú počítačové hry. Momentálne je to veľký biznis v Amerike a západnej Európe.

Predstavte si halu, v nej svetelnú šou a 20-tisíc ľudí, ktorí pozerajú, ako dvaja hráči hrajú FIFA (herný futbalový simulátor, poznámka redakcie). Hlavná cena je približne 50-tisíc eur. Žijú tým už aj v Číne. Je to veľká vec. U nás sotva o niečom takom počujeme, a keď o tom počujeme, ťažko tomu veríme. A vo Fínsku na to majú bakalársky odbor na univerzite, chápete?

5. Je ťažké dostať slovenského študenta do zahraničia?

Slováci na to jednoznačne majú. Nie je to už len exkluzívny produkt pre „horných desaťtisíc“. Slovenskí študenti sú na tom ekonomicky aj vzdelanostne dobre. Na začiatok – prvý polrok reálne potrebuje študent 3 až 4-tisíc eur (2019) – na nájom, zálohy, letenky a tak ďalej, kým dostane prvú výplatu. V porovnaní s českými, maďarskými či poľskými študentmi, máme takú istú štartovaciu pozíciu ako oni. Dokonca máme výhodu v tom, že my máme v sebe geneticky vybudovanú kultúru, respektíve históriu cestovania. Už naši dedovia chodili hromadne za lepším životom do zahraničia, hoci len do susedného Česka alebo ďalekej Ameriky. Vieme sa prispôbiť,

máme to v génoch.

Čo sa týka prehovárania, aby študent išiel do sveta, je to ťažšie. Je to veľké životné rozhodnutie. Je to o tom, či študent skúsi prísľub niečoho nového a či skúsi opustiť to pohodlie čo má, a odísť za niečím neznámym.

6. Sú momenty, keď si hovoríte, že nejaký študent na to nemá a radšej by mal/a zostať na Slovensku? Odhovárate niekedy študentov?

Kto som ja, že by som takto mohol niekomu rázne ovplyvniť život? Trúfnuť si rozhodnúť, či na to má, alebo nie, hádam smie len samotný študent.

Veľakrát k nám príde taký, ako to nazvať .. „neprebudený“ človek. Vidieť to na ňom, vidieť mu to v očiach. Má 18 a je taký „bez šťavy“, nesmelý. No ak si ho o tri roky pozriete na Facebooku, vidieť úplnú zmenu. Prirodzene rastie, mení sa, zrazu sa zobudí, osobnostne rozkvitne.

Minulý rok sme tu mali dievča a na nej bolo fakt vidieť, že pre ňu by zahraničie nemalo byť, ju by ten svet prevalcoval. Neviem ale presne pomenovať, čím to v bolo. Bola z jedného menšieho mesta pri Bratislave. Angličtinu však napísala na C2, motivačný list bol najlepší, aký sme tu ten rok mali, ale keď za nami prišla osobne do

officu, nevedela zo seba dostať ani slovo.

A teraz, čo by som jej mal povedať? Že nemáš ísť? Ak jej poviem chod', alebo nechod', ovplyvnil by som jej život. Každý si je strojcom svojho osudu. Rozhodnutie je na ňom. Ja jej môžem len pripomenúť, že „dôkazy“ – test a motivačný list hovoria, že je v nej oveľa viac ako ľuďom ukazuje.

S dievčaťom to dopadlo nakoniec tak, že ju na prvú školu nevzali, potom sme jej našli druhú, kde ju vzali, ale nakoniec povedala, že nejde, lebo nemala toľko času na prípravu. Sama sa rozhodla. Možno využila inú lepšiu príležitosť alebo našla dobrý dôvod prečo skvelú príležitosť nevyužiť.

Za ostatných 8 - 10 rokov sa nám podarilo k lepšiemu otočiť už pár osudov.

7. Vy niečo chápete ako výhodu, napríklad že sa študenti osamostatnia, ale niektorí to môžu považovať za nevýhodu. Ponúkate študentom aj nejakú podporu?

Áno, keď študenti idú cez nás ako agentúru Scandinavian study, vieme im dať podporu, keďže si to väčšina z nás odžila. Samozrejme, nie je to nie len o tom, že vás dostaneme na školu. Práve preto máme veľmi dobrú úspešnosť – na univerzity dostaneme 8 z 10 či 9 z 10 študentov, závisí od krajiny. Tam naša práca ale zďaleka nekončí. Každý od nás dostane pred odletom 40 stranový manuál, takzvaný

informačný balíček na prežitie.

V ňom je vysvetlené, ako si vybaviť prechodný pobyt, zdravotné poistenie, sociálne poistenie, SIM kartu do telefónu, internet do bytu, káblovku. Sú tam aj nejaké sociálne veci, v ktorom meste je aký klub, čo sa tam dá robiť. Od nás dostanú pomoc a mnoho konkrétnych rád či tipov, čo a ako v danom meste.

8. Aké sú všeobecné podmienky prijatia na školu? Čo treba splňať?

Závisí to od krajiny, ale v 80% prípadov je to približne rovnaké. Možno sa to však líši v jazykovom certifikáte. Do Dánska stačí certifikát Oxford Online Placement Test, ktorý sa robí cez našu agentúru a je jednoduchší, na úrovni B2.

Do Anglicka na väčšinu univerzít treba IELTS z British Council, ten je náš oficiálny partner. To je už ťažšia skúška, ale my sme registračné centrum British Council a máme tento certifikát so zľavou. Normálne stojí okolo 200€, a my ho máme pre našich študentov o 30€ lacnejší. Všade treba nejaké administratívne veci, ako scan občianskeho preukazu, dobre napísaný motivačný list, referencie a vysvedčenia, rôzne potvrdenia. Znamky úplne nerozhodujú, ale je to jeden z faktorov. Študentov hodnotia aj podľa motivácie, niektoré školy robia takisto pohovory. Hlavná je motivácia a chuť spoznávať.

9. *Motivačný list treba odovzdať v angličtine, prípadne aj pohovor bude v tomto jazyku?*

Áno, ale s tým im pomôžeme. Po rokoch skúseností už vieme, čo univerzity od študentov očakávajú, a preto ich vieme dokonale pripraviť na celý prijímací proces. Aj preto, že sme si ním sami prešli, máme tak vysokú úspešnosť prijatia. Študentom dáme aj vzor referencií. V tých stačí, aby im učiteľ/ka angličtiny napísal/a, že je to šikovný/á študent/ka, proaktívny/a, že v ňom/nej počas štúdia videl/a potenciál a mal/a by si spraviť ešte nejakú nadstavbu. Tie administratívne veci problém nie sú. Študenti sa skôr boja, že nemajú dobrú angličtinu, ale to nech neriešia. To budeme riešiť spolu a až na teste.

10. *Zastrešujete okolo 12 krajín. Koľko percent z prihlásených študentov sa zaujíma o Dánsko?*

Okolo osemdesiat. Študenti vnímajú ako veľkú výhodu v Dánsku štípendium, ktoré nie je prospechové. Každý Dán po dovŕšení 18 rokov a po nástupe na univerzitu dostáva 750 eur mesačne. Je to študentská podpora. Suma pokryje náklady na ubytovanie, stravu, transport a voľný čas. Preto veľa Dánov ani nebýva na internátoch, majú dosť peňazí na garsónku či izbu v byte. Keďže sme v EÚ, máme nato nárok aj my, ale dali nám malú prekážku – musíme pracovať. Študenti, ktorí neovládajú dánsky jazyk, robia zatiaľ nekvalifikovanú

prácu – roznášanie letákov, práca v sklade, v bare, v hoteli či v reštaurácii.

Študenti teda dostávajú plat (priemerná mzda je približne 12 eur na hodinu), a k tomu im štát mesačne prispieva 750 eur. Žiadna severská ani európska krajina podobný študentský príspevok neponúka. Mali sme študenta, ktorého prijali najlepšiu školu vo Fínsku, ale nakoniec sa rozhodol pre školu v Dánsku, práve kvôli štipendiu. Je to veľký magnet.

11. Čo je typickým produktom slovenskej vysokej školy?

Zamestnanec - makač. Ten, ktorý sa veľmi nepýta, prečo je to či ono tak. Plynulo prejde z univerzity do pracovného pomeru. Na slovenskej škole u teba nevytvoria pocit, že si aj sám môžeš vytvoriť „zamestnanie“ alebo že si sám strojcom svojho šťastia. Nehovorím ale, že všetci musia podnikat' a jazdiť na drahých autách, ale škola v tebe neprebudí taký zmysel, že veci sa dajú robiť aj inak.

U nás funguje zabehnutý starý štýl, subjektovo orientovaná výuka, kde je učiteľ autoritou, veľa memorovania, definícií, prednášok. V zahraničí je väčšia voľnosť, netlačia toľko. Učiteľ je sprievodcom štúdia. Samozrejme, nie je to vždy také romantické, závisí to aj od osobnosti konkrétneho človeka. Avšak ani keď študent fláka školu, učiteľ si ho „nepodá“ na skúškach. Je to predsa jeho život.

Slovenské školstvo prišlo do fázy, v ktorej podľa mňa ide o niečo inštitucionalizované. Ďaleko to odskočilo od pôvodného zámeru a hesla Komenského - „škola hrou“. Málo študentov chodí do školy s nadšením niečo objavovať.

12. A čo vychádza z dánskej univerzity?

Nehovorím, že odtiaľ vyjde podnikateľ a samozrejme ani ich školy nechcem zvelebovať. Myslím si však, že ich absolventi majú viac možností. Stačí sa pozrieť napríklad na výsledky OECD, kde sa škandinávské školy umiestňujú na prvých priečkach v rebríčkoch hodnotenia kvality vzdelávania či študentskej spokojnosti.

Tie krajiny - nielen Dánsko - sú niekde inde, nielen školstvom, ale aj technologicky a priemyselne. Zaujímavý fakt je aj to, že v Škandinávii nemajú pod opisom študijného odboru slovné spojenie „zamestnať sa môžete v tom a v tom segmente“. Oni hovoria o „kariérnych príležitostiach“.

13. A čo profesori?

Veľký rozdiel je v ich kvalite profesorov, pretože sú hlavne viac motivovaní. Profesia učiteľa je u nás spoločensky aj platovo nižšie. Tým, že Dánsko má vyššiu životnú úroveň, aj učitelia sa majú lepšie. Ich mesačný príjem je okolo 3- až 4-tisíc eur a preplácajú im aj prípravy na hodinu.

Majú veľmi slušné benefity, ich práca je patrične ohodnotená, aj v rámci hierarchie povolání sú vysoko. Hlavné je ale, že sú z praxe. Veľa profesorov prichádza zo súkromnej sféry a učiť na škole je pre nich kredit. Ja som mal napríklad profesora, ktorý mal zároveň svoje vlastné hudobné štúdio, v ktorom nahrával orchestrálnu hudbu.

Viacerí moji učitelia boli tiež konzultanti, jeden z nich pracoval aj pre ZOO v Aalborgu, kde analyzoval business model, ako sa chovajú zákazníci v priestore areálu ZOO za účelom zvýšenia atraktivity priestoru a samozrejme zisku spoločnosti. Ďalší bol štátny zamestnanec a obchodoval s vojenským materiálom v Afrike.

Bol to hosťujúci profesor na polroka, vysvetľoval nám biznis model medzi štátnym a súkromným sektorom. U nás, česť výnimkám, sú akademickí profesori, ktorí tam sedia 25 rokov. Svet za oknami sa za posledných 5 - 10 rokov radikálne zmenil a nemyslím tým iba vizuál, všetko sa zmenilo, mení a aj sa bude meniť. Máme osnovy, ktorých základné šablóny sú z 90. rokov.

14. Aké univerzity zastrešujete?

Máme desať, respektíve ak počítam aj Island a Malajziu až 12 krajín. Začali sme Dánskom, potom sme k tomu pridali aj iné škandinávске krajiny ako Fínsko a Švédsko. Lenže tieto krajiny majú limity, aby v jednej triede neštudovalo 60 alebo 30 Slovákov. Stratilo by to tým

punc, že je to medzinárodná trieda a tak sme hľadali aj iné alternatívy.

Pridali sme k tomu Anglicko, Wales, Nemecko, Španielsko, máme tu aj veľkú univerzitu z Číny, Nórska, Francúzska, či Talianska. Školy ponúkajú odbory zamerané a technológie, business, medicínu, humanitné vedy. Závisí od krajiny a danej školy. V Británii máme napríklad odbor Forensic Science, čo je podľa mňa celkom vtipné. Veľa ľudí chcelo predtým študovať cestovný ruch, ale všetko sa zmenilo pod vplyvom rôznych kriminálnych seriálov.

15. Kebyže chcem študovať kriminológiu, tak kam by som mal ísť?

Do Anglicka na Coventry University alebo University of Sunderland. Tam sa dokonca dá študovať samotná kriminológia alebo kriminológia spolu s psychológiou. Študent tam nájde naozaj rôzne kombinácie.

Kapitola V

Eseje

My Journey Abroad

by Alexandra Piha

Regional Manager Europe

De Montfort University

I can still remember my very first flight, 10 years ago, as if it was yesterday. June 2009, destination: The United States of America. Despite the normal fear of the unknown, I enjoyed every second of it. I had been a very well performing student in Romania, studying two majors at the same time, in two different universities in my home city, Bucharest: International Business and Law. But I was hungry for international experiences.

To be able to get to the USA, I had to apply to the Work & Travel program for students, which required some financial efforts. These have paid off though. It was an experience that made me understand how interacting with people from all over the world is helping me grow and become a well-rounded individual. I learned many things and I felt the first step toward independence.

The next summer, I wanted to continue this road and I decided to enrol in a summer program in Canada: International Business English, also completely independent of my universities who lacked the

diversity of international extra-curricular programs. One month full of amazing people, spectacular places and intriguing cultures to discover! It became crystal clear to me that I had to take this further and have the full experience of a student abroad, in a system which will give me a competitive advantage and will open the gates of the world for me: the UK education system.

As the admission system was quite different, I used the valuable help of educational consultants in my country to choose the right program and university forme. I became a master's student in the UK studying International Management MSc at King's College London. It was unbelievable how different the system was from my country – the communication with my lecturers, the way the online platforms we had helped us learn throughout the year (not in the last minute before the exams), the career workshops and career guidance and the wonderful network of colleagues and friends that I'll keep for life. I remember how after the first exams (4 exams in 4 consecutive days),

I felt so good that I had been so well prepared by this amazing education system. After an intense semester and exams, we'd go and have a cocktail with our tutor. Such a balance between thorough education, respect, fun, networking and becoming a well-rounded individual sensible to other cultures – which is invaluable in today's globalised world!

Here I am a couple of years later, working within the education management industry. I felt it is only right to keep spreading the word to other students around Europe that studying abroad can be the best way to achieve their dreams too. I started working for De Montfort University in Leicester and even though I thought I knew everything about the educational system in the UK, this university has managed to surprise me in so many good ways since day one. They have this unique program, #DMU global that students can benefit from in many ways – for example, going on academic-led trip on their specific subject and visit companies or do live projects around the world from New York to Hong Kong. I've been talking to students who can't believe what tablets and new technologies they use and how practical is everything. Let alone the modern environment and the wonderful facilities, all in a multi-cultural city with affordable rent and the chance to enrol in hundreds of student societies and activities!

So, my advice for you, reader, is go out there, follow your passion fiercely and find what is right for YOU! A bigger city or a smaller one, a Russell group university or one that welcomes students from different levels and brings added value so they can reach their full potential, and the list can go on. However, one thing is certain. Studying abroad and especially in a system such as the UK means being connected to the real, international world, with endless opportunities.

Cultural Awareness

by Florizza Martinez

International Officer

Coventry University

15th in Guardian University Guide

As a Mexican living in the UK, I found myself having to adapt to a new culture and a new way of living very different from my home country. I always thought I was good at adapting to new situations and that living in England wouldn't be that much different. However, it made me realize something really important. The importance of cultural awareness. Cultural awareness means being able to understand other people's cultures, values, beliefs and the way others see the world. Cultural awareness is being able to understand other people's backgrounds and accepting their way of seeing things. Being cultural aware is not just understanding but also respecting other people's point of view.

In Mexico there aren't that many people from other countries, I mainly interacted with Mexican people and Mexican culture. It was until I moved to the UK that I met people from all over the world and

started understanding other cultures.

Living in England for 7 years has helped me learn about different religions, festivities and cuisines. It has allowed me to meet new people and to learn different languages. Something I wouldn't have been able to do if I had stayed in Mexico. I have made friends from at least 50 different countries and counting. Everyone of my new friends from around the world has left an impact in my life and something new to learn. Students studying abroad, especially in the UK will benefit from interacting with many different nationalities and becoming culturally aware. This will help them not only during their university studies but in their future working careers with endless possibilities of networking.

In this modern world the opportunities to travel and to see the world are wide; I believe every young person should experience new countries and new different cultures as this will only enrich their lives. I have a friend who is now working in Japan as she did a semester exchange there during her time at university, this allowed her to make connections and understand the Japanese culture and become confident enough to move to Japan. In my current job at Coventry University I work with people from India, New Zealand, Romania, Oman, Croatia, USA, and China to name a few, something I wouldn't have been able to do if I hadn't made the move to live in the UK.

If you are thinking about studying abroad, do nothing twice and do it!
It will be an incredible experience you will never regret, and even if you move back to your home country you will bring home a huge amount of knowledge that will make you see the world in a different way.

What Studying Abroad Gives You

by Samantha Windows

Regional Manager

Aberystwyth University

When I speak to friends who have studied abroad, they always talk of how much it helped them become the person they are today. Studying abroad will change you forever, not only as a student, but also as a person. Your time overseas will teach you so much more than the degree you are studying, it gives you invaluable opportunities and an insight into a global perspective of the world. The experiences you have and the people you meet will be with you forever, the enriching experience of living in a different culture will enable you to see the world in a different way and meet people and discover things you may never have had the opportunity to before.

A massive benefit of studying in another country is that it is statistically proven to improve your earning potential for when you graduate! What more reason do you need?! When employers have a pile of job applications in front of them and every single one of them has fantastic grades in a very good degree, the application that will stand out from the crowd will always be the one that is different, the one that has international experience, the one that took the risk and moved 2,000km to a place they didn't know and lived and studied

there. It is that person that will have the interesting stories to tell, it is that person that will have experienced new and exciting things, it is that person that I would want to be sat next to at a dinner party!

Learn new languages, try new foods, and see new places. Stepping out of your comfort zone to live in a foreign country is scary but It will give you the confidence to continue growing and pushing your limits when you return.

This is the only opportunity that you have to live in in another country in the safety of a campus or learning environment. I meet and speak to hundreds of students from all over the world who are planning their University experience and I'm always incredibly jealous as I would love to do it all over again. The 3 years I spend studying my degree at Aberystwyth University will always be some of the best years of my life. I travel in my spare time now as much as I possibly can, I am a strong believer that travelling to new places expands your horizons and builds character.

As part of my job I have the fantastic opportunity to know students through their whole university career. I'll be with them right from the start nervously filling in the application wondering whether it will all be ok. I meet them at the airport welcoming them to our country, I see them wandering around our campus with friends heading to class, but, the best part is always when I see the student that I met in their own country all those years ago graduate with their graduation cap perched

on their head and gown draped over their shoulders accepting their degree certificate on stage and their parents sat in the rows with beaming smiles on their faces. It is at that moment that I know that studying abroad is a fantastic opportunity and that student that took the big leap of faith and travelled abroad will have a whole host of opportunities ahead of them in the global world that we live in.

The Adventure Starts Here

By Nicholas Cuthbert

Regional Manager

International Development Office

Nottingham Trent University

“I want to know what passion is. I want to feel something strongly.”

— Aldous Huxley, *Brave New World*

Travel above all things, is something that stirs my soul and makes me feel alive. It is one of the few pursuits in life that makes me feel like I am fulfilling my purpose, seeing new things, meeting new people, learning.

Before the age of tourism and Instagram, travel was seen foremost as an educational experience. It allowed people to broaden their perspective and learn more about themselves and others. A coming of age walk about before there alities of responsibility and age anchor you to the same place for too long. Some countries still value study abroad in the highest regard,from Norway to Saudi Arabia, these governments operate huge scholarship programmes that enable their people to benefit from traveland education, with the hope that they will bring the best bits home and be global ambassadors for their

nations abroad. But sadly for many people, real adventure is no longer as appealing as the safety and familiarity of online communities, gaming and filtered lives.

But what qualifies me to share my thoughts with you? I'll admit I have never studied abroad for any significant time and I still live in my hometown of Nottingham, England just five minutes from where I grew up. Not much of an adventurer! Well, for the past decade I have been lucky enough to travel extensively and advise young people across the world about their career choices and university options overseas. And I've witnessed how studying abroad changes lives.

University life usually heralds a new chapter for people. Increased independence, forging lifelong friendships and the freedom to finally choose what to study and how to spend your time. But studying abroad adds another dimensional together. It breaks down barriers of fear and doubt and replaces them with deep rooted self-confidence. It creates empathy and understanding between people, sharing their politics, food, passions and frustrations. It allows you to experience the best of a culture and what people have in common rather than what divides us.

These are all amazing outcomes that are hard to simply replicate in a classroom, but the real benefit is that of employability. The reality is

we live in a highly globalised world economy and the chances are that you will be working for a multinational company or supplying a global customer base. Travel and study abroad prepares you for this world, where some conversational Arabic or Mandarin could give you a competitive edge. Or knowing local customs or politics could help you clinch an important deal. If you can team work with international students at university, then why not in the work place? I've seen international students gain placements in global banks, marketing agencies, pharmaceutical or tech companies ahead of UK students because of this broader perspective, drive and ambition.

So the adventure starts here! Remember the journey it self will be the greatest lesson rather than what you study. Look up from your screens and devices and test yourself in the real world, I promise you it will be worth it. I'm counting on you.

Safe travels, and perhaps we will meet along the way.

The Journey You Never Knew You Had to Take (But Should)

by Andy Graham

Business Academy Aarhus, Denmark

From my relatively short time on this planet, I can already tell you that there are times when, as you get older, you will look back on life and realize there were a couple of defining moments that have helped shape the person you are or will become later in life. A crossroads of sorts.

Studying abroad is definitely part of that and something that I can atone to first-hand, having taken both an education in my home country of Scotland, as well as in Denmark, my new home. All of this has helped shape the person I am today and continues to influence the decisions I make in life.

It could be from the new cultural experiences, talking to new friends, experiencing their culture, experiencing the culture of the new country you're living in. It might be through the self-development of pushing yourself in a direction which you never thought you'd be able to

manage or maintain in such a way that you achieve new goals and become a stronger person and a better person. And in general, how you'll gain a broader insight into yourself, but also widen your horizons towards a more global outlook on life in general.

It might also be the element of making friends for life, with people from different countries and backgrounds, who are in the same situation as you. Where you take a chance, combating the hurdles along the way of moving to a new country, possibly learning a new language, and overcoming them all to come out the other end, a better person, a bigger person, a more experienced person. And hopefully, along the way, you will also pick up a good education which will help shape your future career.

The growth you'll experience from really pushing yourself and placing yourself in a very unknown situation of living abroad, on your own, might be comparable to the excitement you felt when you rode a bike for the first time without training wheels. Know this though – you can do it, and you'll achieve more than you probably thought you were capable of before.

So, don't let those nagging insecurities hold you back. Take a leap of faith and push yourself to new heights.

As the famous Roman philosopher, Seneca is quoted for saying: “Luck is when preparation meets opportunity”—so go out there, take the road less travelled, and make your own luck!

Advantages of Studying Abroad

by Michael Rogerson

Bangor University

‘Experience, travel – these are an education in themselves’, wrote 3rd century Greek playwright Euripides.

1600 years ago, Euripides could not have anticipated the opportunities available to 21st century students. In 2016 over five million students worldwide were ‘internationally mobile’; that’s five million people travelling, learning, meeting people with different cultures and backgrounds, improving their language skills and – crucially –making international connections that may prove life-changing.

Studying abroad shouldn’t be a clinical decision about ‘finding the best-ranked university’. More importantly, it is about finding the right course for you, in the right place for you, and engaging with a method of studying that stimulates you academically, philosophically and socially.

As soon as you consider studying abroad, your future opens up with an almost limitless number of courses and destinations – the whole

world is available to you. Moreover, you gain invaluable experience of travel, culture, language and social situations that will broaden your capacity to understand not just your subject area, but the wider world.

This international experience is invaluable for your personal development of course, but it also speaks to employers about your ability to adapt to different circumstances, to respond to challenging situations, to bring fresh perspectives to existing problems, to be socially dextrous, and to be different from the usual candidates.

Studying abroad is a challenging step, and it requires courage and commitment, but by taking that step you prove immediately that you have got what it takes to succeed in an increasingly competitive, complex and connected world. Who else can claim that?

If You Have the Chance to Go Abroad, Do It

by Alexandra Mareci

Dania Academy

Moving abroad can be a scary thought, but with proper guidance and the right amount of information, anything is possible. Here is how Denmark helped me grow into an independent and financially stable professional.

The bags are packed, and I am ready to go. Moving to Denmark was definitely an impulse decision, but here I am, 6 years later, with no regrets. For me, studying in Denmark at Dania Academy meant starting an exciting journey towards a successful career guided by professional staff who worked closely with me to help me fulfil my potential. I left with no expectations, just with the hope that I will experience the adventure of my life in the happiest country in the world. Little did I know that Denmark would eventually become my home.

Coming from a rather formal educational system, encountering the

Danish one was a great experience. The education in Denmark combines theory with practice and group and project work are highly valued. Even from the beginning, at Dania Academy we worked closely to get her with companies through innovative problem-solving techniques and by actively contributing to real-life cases. In addition, the interaction between students and teachers was great. I really felt that I am not just a number, I am a person and I matter.

With a brand-new set of real-life skills and competencies, I was ready to start searching for my dream job. I felt confident that I can do much more than mechanically reproduce theories and that what I learned in just 2 years of study in Denmark has prepared me for a relevant career. It all started with an internship that shortly led to a permanent position within marketing and communication, securing therefore my finances and boosting myself-confidence.

Moving abroad does not necessarily have to be a chore. Danes are so happy. One cannot fail to notice this, and it is rooted in the belief that everything will be all right. After just a few months here, the Danish way of life has changed my attitude and manner of living.

It has been a great adventure so far. I am happy with my choice. I

know it will sound like a 'cliché', but I have come to realize that going abroad is a very good choice to make! So, if you have the chance to go abroad, do that!

Ak vás záujem zmeniť svoj život,
budeme radi, ak nás kontaktuješ na
scandinavianstudy.sk